

EUROOPA KODANIKE PANEELARUTELU

„Võitlus vihkamise vastu ühiskonnas“

Käsikiri koostatud oktoobris 2024

Käesolev dokument ei kajasta Euroopa Komisjoni ametlikku seisukohta.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024.

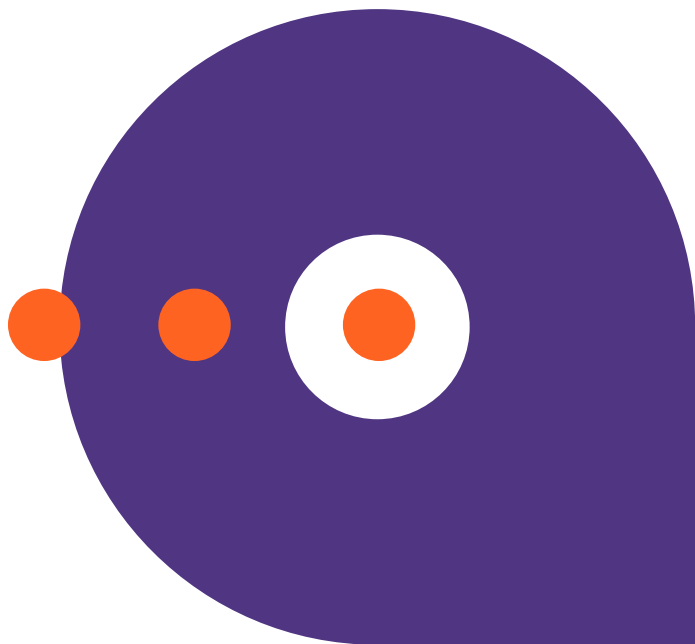
© Euroopa Liit, 2024.

Komisjoni rakendatavad dokumentide taaskasutamise põhimõtted on sätestatud komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsuses 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Kui ei ole märgitud teisiti, on käesoleva dokumendi taaskasutamine lubatud Creative Commons Attribution 4.0 Internationali (CC BY 4.0) litsentsi alusel (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). See tähendab, et taaskasutamine on lubatud, kui on viidatud allikale ja märgitud kõik muudatused.

Print	ISBN 978-92-68-21031-4	doi:10.2775/9323257	NA-01-24-004-ET-C
PDF	ISBN 978-92-68-21030-7	doi:10.2775/7356630	NA-01-24-004-ET-N

EUROOPA KODANIKE PANEELARUTELU

**„Võitlus vihkamise
vastu ühiskonnas“**

Sisukord

Kokkuvõte	5
1. Sissejuhatus	10
2. Metoodikaraamistik	12
2.1. Paneelarutelul osalejate juhuslik valimine ja demograafiline jaotus	12
2.2. Paneelarutelu ülesehitus	15
2.3. Osalusmeetodid	15
2.4. Kollektiivsed tulemused	17
2.5. Juhtimine ja teadmised	17
2.6. Vaatlejad	20
3. Kaasatuse laiendamine	22
3.1. Kodanike kaasamisplatvorm	22
3.2. Teabevahetusstrateegia	22
4. Kodanike soovitud	26
4.1. Probleemi määratlus ja soovitud	26
4.2. 21 soovitud selle kohta, kuidas ühiskonnas vihkamise vastu võidelda	27
Soovitud 1. Üks Euroopa, üks määratlus: vaenukõne kriminaliseerimine	27
Soovitud 2. Euroopa protokoll tõhusaks reageerimiseks vaenukuritegudest teatamisele	27
Soovitud 3. Vihkamise tõkestamise riiklik amet liikmesriikides	28
Soovitud 4. Sallivuskoolitus	28
Soovitud 5. Korraldada teavituskampaania, et suurendada teadlikkust vihkamisest ning olemasolevatest meetmetest ja õiguskaitselahenditest selle vastu võitlemiseks	29
Soovitud 6. Reklaamid aitavad viha vastu	30
Soovitud 7. Luua ELi-ülene platvorm, millesse on koondatud vihkamist käsitlev teave, ressursid, meetmed ja toetussüsteemid	31
Soovitud 8. Luua sõltumatu usalduskomitee	32
Soovitud 9. Usaldusväärsus, faktid ja läbipaistvus: teabe rahastamise kontrollimine ja selgitamine	32
Soovitud 10. Euroopa kohtub sinuga: osalusmeedia kodanike jaoks	33
Soovitud 11. Mulli lõhkumine: mitmesuguste seisukohtade edendamine sotsiaalmeedias	33
Soovitud 12. Internetipõhise anonüümsusega tegelemine vihkamise tõkestamiseks	34

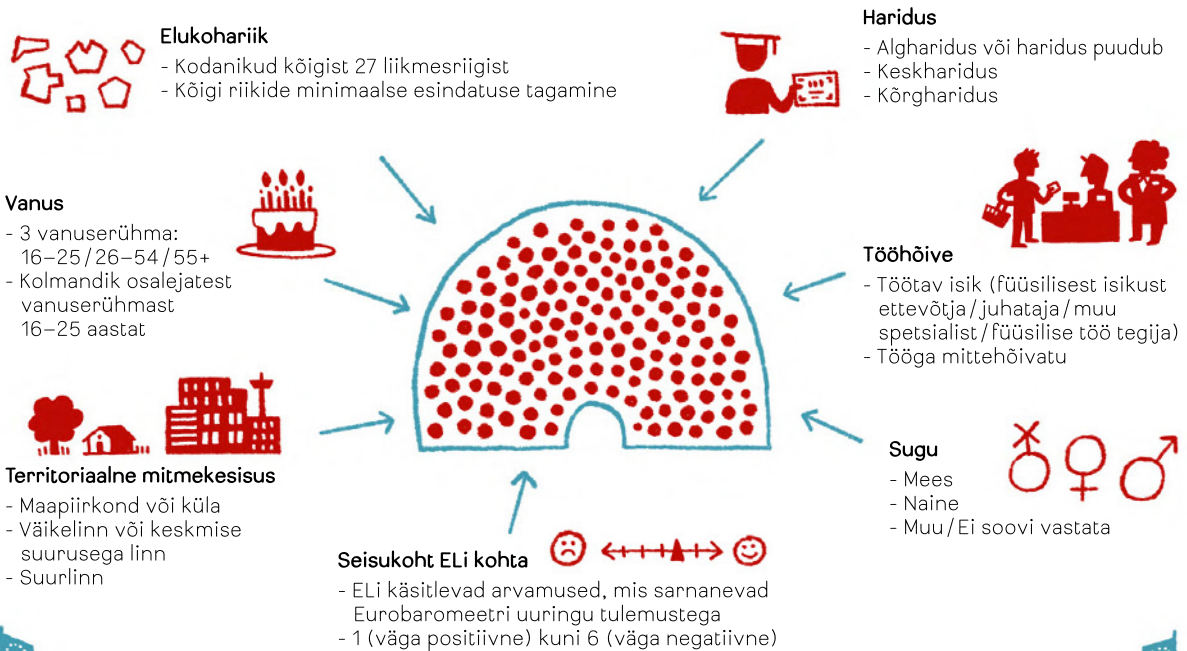
Soovitus 13. ELi turvalise internetikasutuse kaart.....	34
Soovitus 14. Tehisintellektipoolne modereerimine: sotsiaalmeedia kaitsmine vaenukõne eest.....	34
Soovitus 15. Kodanike paneelaruteludest inspireeritud arutelukultuuri levitamine koolides.....	35
Soovitus 16. Suurendada laste ja noorte sotsiaalseid ning emotsionaalseid oskusi, et tõkestada vihkamist.....	36
Soovitus 17. Vägivallatu suhtluse alane haridus iga riigi igale põlvkonnale.....	36
Soovitus 18. Euroopa kodanike paneelarutelude loomine noortele (vanuses 16–25 aastat) vihkamise vastu võitlemiseks.....	37
Soovitus 19. Täiskasvanutele vabatahtlike kodanikuteenuste väljatöötamine kohalikes kogukondades.....	37
Soovitus 20. Abi elu mõtte taasleidmisel.....	37
Soovitus 21. Hoolida inimesest: sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamine, et tõkestada vihkamist ELis.....	38

Kokkuvõte

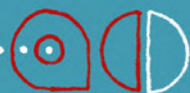
EUROOPA KODANIKE PANEELARUTELU: KUIDAS SEE TOIMIB?

ELI MITMEKESISUST KAJASTAVA RÜHMA VALIKUKRITEERIUMID

EUROOPA KODANIKE PANEELARUTELU
VÕITLUS VIHKAMISE VASTU ÜHISKONNAS

KODANIKE PANEELARUTELU ISTUNGID

TÄISKOGU ISTUNG

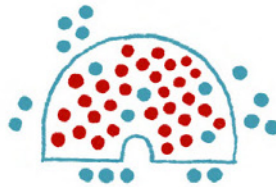
ARUTELUJUHDID JA MODERAATORID

- Juhendasid kodanike arutelusid kõigil kolmel istungil
- Modereerisid väikestes rühmades ja täiskogu istungitel toimunud arutelusid

VAATLEJAD

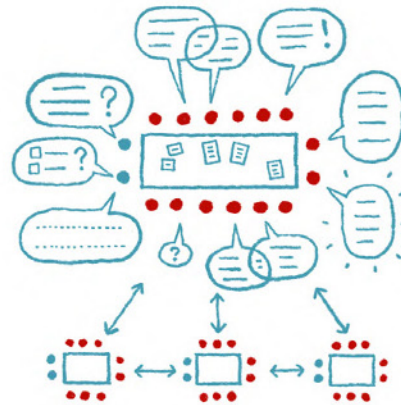
- Mõned teadlased, ajakirjanikud ja organiseeritud kodanikuühiskonna esindajad jälgisid paneelarutelude tööd

JUHTNÕUKOGU

- Koosneb Euroopa Komisjoni, arutelurühma liikmetest (kavandamise, metoodika ja modereerimisega seotud spetsialistid) ja praktilise korralduse eest vastutavate rühmade liikmetest
- Kodanike paneelarutelu kavandamine, korraldamine, järelevalve ja juhtimine

TÖÖRÜHMAD

TÕLGID

- Hõlmatud kõik 24 ELi ametlikku keelt

TEADMUSKOMITEE

- Umbes 8 väliseksperti ja üks komisjoni ekspert
- Jagas teadmisi ja oskusteavet
- Aitas kaasa teabekomplekti koostamisele ja faktikontrollile
- Aitas struktureerida arutelusid ja leida sõnavõtjad

1. ISTUNG

2. ISTUNG

3. ISTUNG

SOOVITUSED

ÜLEANDMINE

- Kodanikud annavad oma soovitusid üle Euroopa Komisjonile

JÄRELMEETMED JA TAGASISIDE

- Euroopa Komisjon integreerib soovitusid poliitikakujundamisse

SOOVITUSED

1 Üks Euroopa, üks määratlus: vaenukõne kriminaliseerimine

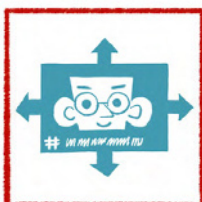
2 Euroopa reageerimise protokoll vaenuritegudest tõhusaks teatamiseks

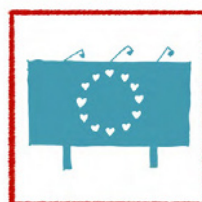
3 Vaenuvastase võitlusega tegelevad riiklikud ametid liikmesriikides

4 Sallivuse alane koolitus (T4T)

5 Korraldada avalik teavituskampaania, millega suurendada teadlikkust vaenust ning selle vastu võitlemiseks rakendatud meetmetest ja õiguskaitsvahenditest

6 Vaenuvastased reklaamid

7 Luua kogu ELi hõlmav platvorm, mis koondab vaenu käsitlevat teavet, ressursse, meetmeid ja tugisüsteeme

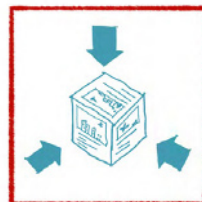
8 Luua sõltumatu usalduskomitee

9 Usaldusväärsus, faktid ja läbipaistvus: teabe rahastamise kontrollimine ja selgitamine

10 Euroopa ja teie: kodanike osalusmeedia

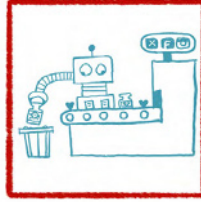
11 Mulli lõhkemine: sotsiaalmeedia eri perspektiivide edendamine

12 Anonüümsus internetis – sellega seotud probleemide lahendamine vaenu vastu võitlemiseks

13 ELi turvaline interneti kaart

14 Tehisintellekti modereerimine: sotsiaalmeedia kaitsmine vaenukõne eest

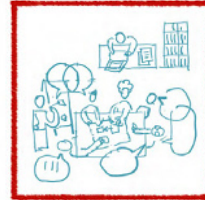
15 Levitada kodanike paneelaruteludest inspireeritud arutelukultuuri koolides

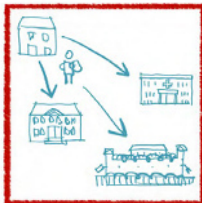
16 Tugevdada laste ja noorte sotsiaalseid ja emotsionaalseid oskusi vaenu ennetamisel

17 Vägivallavaba teabevahetust käsitlev haridus iga põlvkonna ja iga riigi jaoks

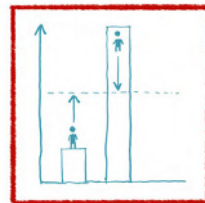
18 Luua vaenuvastast võitlust käsitlev Euroopa kodanike paneelarutelu noortele (vanuses 16–25)

19 Arendada täiskasvanute vabatahtlikke kodanikuteenuseid kohalikes kogukondades

20 Aidata inimesi, et nad leiaksid taas elu mõtte

21 Inimestest arusaamine: lahendada sotsiaalse ebavõrdsusega seotud probleeme, mis aitaks võidelda vaenu vastu ELis

SISSEJUHATUS

1. Sissejuhatus

Euroopa Liit on sätestanud sellised väärtused nagu inimväärikuse austamine, vabadus, demokraatia, võrdsus, õigusriik ja inimõiguste austamine, mis hõlmab aluslepingutes ka vähemuste hulka kuuluvate isikute õiguseid ⁽¹⁾. Igasugused vihkamise ja sallimatuse vormid ei ole nende põhiõiguste ja väärtustega kooskõlas. Need õhnestavad demokraatiat ja meie ühiskondade ühtekuuluvust. Kuid täna on Euroopas vaenukõne ja vaenukuritegude hulk muret tekitavalt kasvanud. Kuigi vihkamise nähtude ulatuse kohta on raske leida täpseid andmeid, on väga tõenäoline, et seda on suuresti alahinnatud. Nende probleemide tunnustamisega on EL võtnud juba aktiivse rolli sellise poliitika rakendamisel, mille abil võideldakse vihkamise kõigi vormide vastu, ning püüab suurendada oma jõupingutusi selle vastu võitlemisel.

6. detsembril 2023 võtsid Euroopa Komisjon ja Euroopa Liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja vastu ühisteatise „Vaenule pole kohta: Euroopa seisab ühiselt vastu vihkamisele“ ⁽²⁾. Selles teatises kutsutakse üles looma avatud üleeuroopalist ruumi dialoogile, mis toob kokku kodanikke kogu EList, et arutada viise, kuidas pöörata selg vaenule ja lõhestatusele, et üheskoos tunda rõõmu euroopalikest väärtustest – võrdõiguslikkusest ning inimõiguste ja inimväärikuse austamisest.

Selle üleskutse järel otsustas Euroopa Komisjon korraldada 2024. aasta esimesel poolel Euroopa kodanike paneelarutelu „Võitlus vihkamise vastu ühiskonnas“. See paneelarutelu tõi kolme arutleva aruteluvõoru jooksul (5.–7. aprill, 26.–28. aprill ja 17.–19. mai) kokku 150 juhuslikult valitud kodanikku kõigist 27 ELi liikmesriigist, et vastata järgmisele küsimusele: „**Mida saame teha vihkamise vastu ja kuidas suurendada vastastikust austust meie ühiskonnas?**“

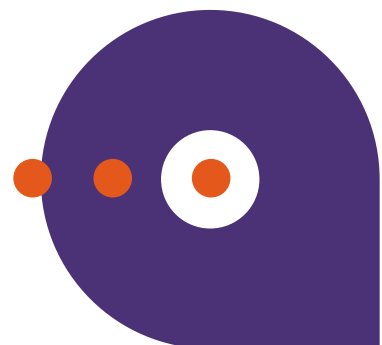
Vihkamine ja selle tagajärjed on keeruline teema. See võib ulatuda varjatud vormidest kuni palju selgemalt väljenduvate vormideni. Vihkamine võib jääda seesmiseks tundeks, aga võib ka viia vägivaldsete tegudeni (nt need, mis on ajendatud vägivaldsetest ekstreemsetest ideoloogiatest). See võib avalduda mitmel kujul, alates sõnalisest vägivaldast või solvangutest tagakiusamise, ahistamise, vähemusi ebaõiglaselt ja ebasoodsalt kujutava desinformatsiooni, ähvarduste või vägivaldsele õhutamise ja isegi füüsilise vägivalda või mõrvani. Infomaterjalide, ekspertide panuse ning aruteluvõorudes ja töörühmades toimunud arutelude toel tuvastasid paneelarutelul osalenud kodanikud võimalikud poliitikameetmed ja olulised sidusrühmad/isikud, keda eri tasanditel kaasata, et võidelda meie ühiskonnas esineva vihkamise vastu. Euroopa kodanike paneelarutelul „Võitlus vihkamise vastu ühiskonnas“ koostati ja võeti vastu 21 soovitus, mis on täies mahus esitatud käesoleva aruande lisan.

Paneelarutelu aruteluvõorude järel paluti osalenud kodanikel protsessi analüüsimise osana täita tagasisideküsitlus. Osa küsitluse tulemustest on kirjeldatud käesolevas aruandes.

Nende 21 soovitus järelmeetmeid kirjeldatakse täiendavalt kodanike aruandes, mis on ametlik dokument, mille võtab vastu volinike kolleegium koos tulevaste poliitiliste algatustega. Samuti korraldatakse tagasisideüritus, et selgitada neid meetmeid paneelarutelul osalejatele. Samal ajal on selle aruande eesmärk teha kokkuvõtte selle Euroopa kodanike paneelarutelu peamistest tunnustest ja juhtida tähelepanu selle metoodikaraamistikule, võttes arvesse seda, kuidas arutelusid hõlbustati, kolme aruteluvõoru väljundeid ning kodanike hinnangut protsessile.

⁽¹⁾ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/principles-and-values/founding-agreements_en.

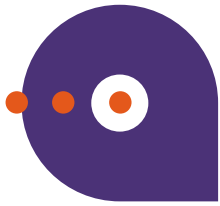
⁽²⁾ Euroopa Komisjon (2023), komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Vaenule pole kohta: Euroopa seisab ühiselt vastu vihkamisele“, JOIN(2023) 51 (https://commission.europa.eu/document/c60c451c-ccd2-406a-be3a-ef65123f2bb6_en).

METOODIKARAAMISTIK

2. Metoodikaraamistik

2.1. Paneelarutelul osalejate juhuslik valimine ja demograafiline jaotus

Selleks et tagada õiglane, järjepidev ja usaldusväärne lähenemine, mis kajastab kõige rohkem Euroopa ühiskonna mitmekesisust, kasutati Euroopa kodanike paneelarutelusse kodanike kaasamiseks juhusliku valiku meetodeid.

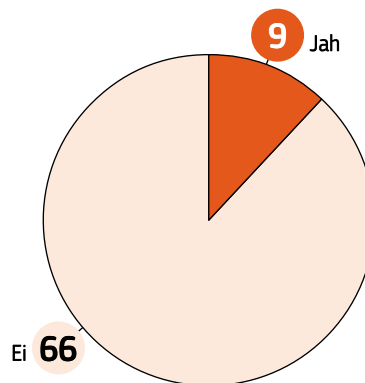
Kodanike kaasamise eest vastutasid Harris Interactive ja Sortition Foundation. Harris valis osalised juhusliku digitaalse valiku abil. 245 isikut nõustasid paneelarutelul osalema: nendest 150 valiti mitmekesiste kriteeriumide põhjal juhuslikult paneelarutelul osalemiseks (nagu on kirjeldatud allpool) ning 50 isikut moodustasid esimese reservnimekirja, et täita kohad juhul, kui keegi peaks osalemisest loobuma. Sortition Foundation moodustas osalejate teise reservnimekirja, keskendudes tavaliselt allaesindatud kodanikele, eelkõige noortele ja madala sissetulekuga piirkondades elavatele kodanikele, kasutades näost näkku kaasamise meetodit.

Tabel 1. Paneelarutelul osalejate demograafiline koosseis – rahvuslik päritolu

Riik	Osalejate sihtarv	Tegelik osalejate arv		
		1. aruteluvoor	2. aruteluvoor	3. aruteluvoor
Austria	4	5	5	5
Belgia	5	5	5	2
Bulgaaria	4	2	2	2
Horvaatia	2	2	2	2
Küpros	2	1	1	1
Tšehhi	5	3	3	3
Taani	3	3	3	3
Eesti	2	2	2	2
Soome	3	3	3	3
Prantsusmaa	15	15	14	15
Saksamaa	19	19	19	19
Kreeka	5	5	4	4
Ungari	5	6	6	6
Iirimaa	3	3	3	2
Itaalia	15	15	15	15
Läti	2	2	2	2
Leedu	2	2	2	2
Luksemburg	2	2	2	2
Malta	2	2	2	2
Madalmaad	6	7	7	7
Poola	10	9	9	9
Portugal	5	5	5	5
Rumeenia	7	6	6	6
Slovakkia	3	3	3	3
Sloveenia	2	2	2	2
Hispaania	12	13	13	13
Rootsi	5	5	5	5
Kokku	150	147	145	145

Eelnevas tabelis on esitatud ülevaade sellest, kui palju kodanikke sooviti ELi liikmesriikidest paneelarutellu kaasata (riikide kvoodid) ja kui palju osalejaid aruteluvoorudes tegelikult osales. Eesmärk oli tagada liikmesriikide esindatus nii, et see oleks proportsioonis nende rahvaarvuga, kuid tasakaalustatud vähemalt kahe kodanikuga riigi kohta. Teisisõnu, suure elanike arvuga riikide puhul seati kõrged eesmärgid (nt Saksamaalt 19 kodanikku), samal ajal kui Maltalt ja Luksemburgist kutsuti kaks kodanikku, kohaldades kahaneva proportsionaalsuse põhimõtet. Üldiselt oli osalus hea ja kajastas üldjoontes seatud eesmärke. 27 liikmesriigist 22 puhul eesmärgid saavutati ja teised liikmesriigid oli eesmärgile väga lähedal. 150 kutsutud kodanikust 147 osales vähemalt ühel aruteluvoorul kolmest.

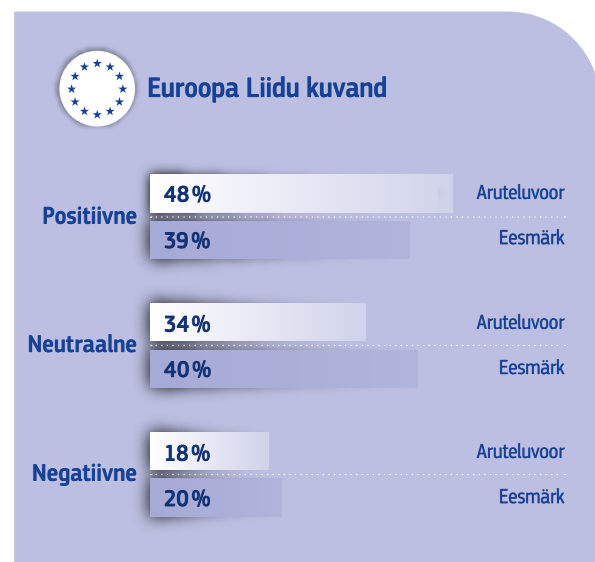
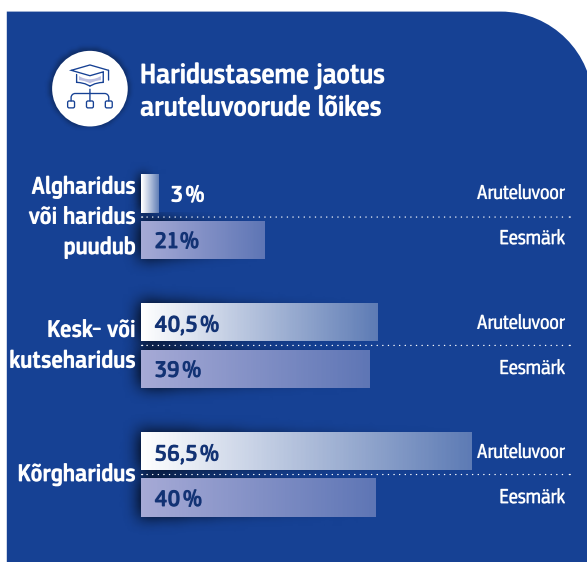
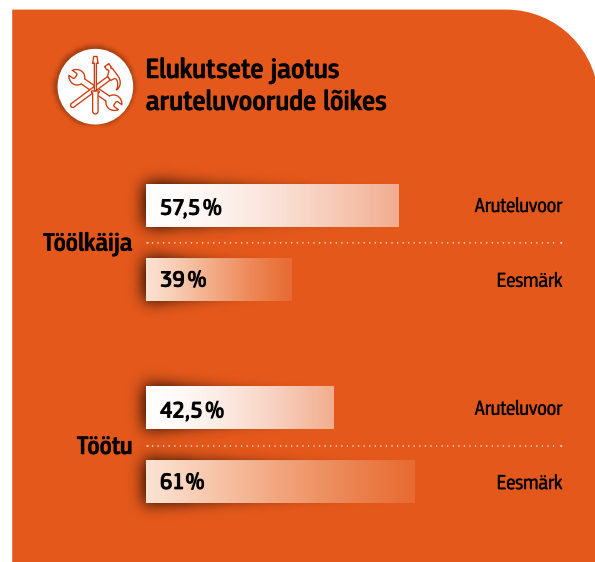
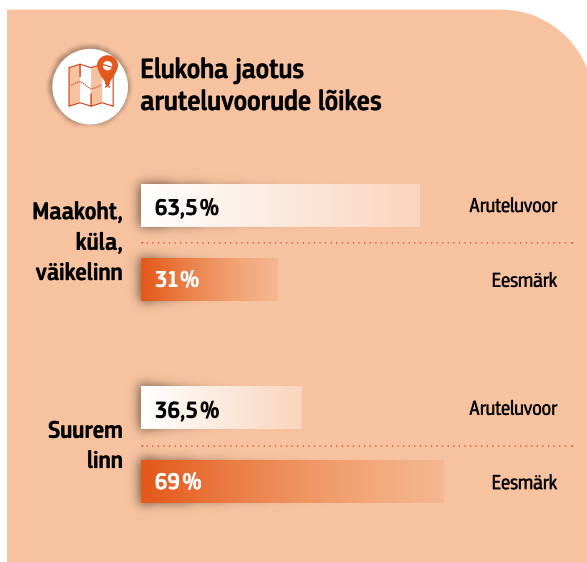
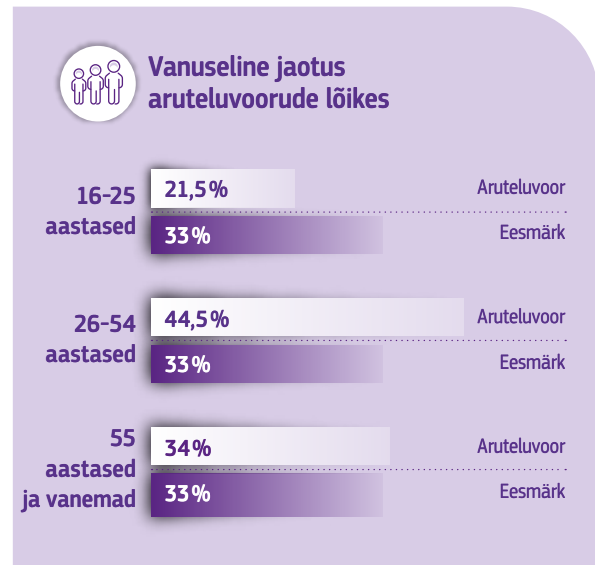
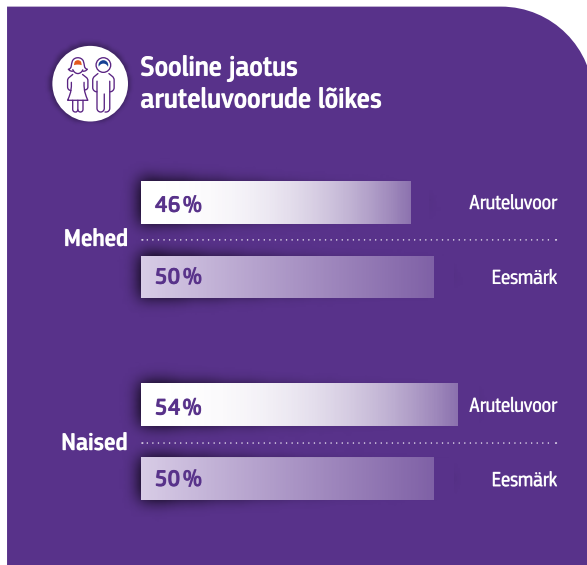
Joonis 1. Tagasisideküsitluses küsimusele „Kas olete kunagi varem kodanike osalemise protsessis osalenud?“ saadud vastused (n=74)

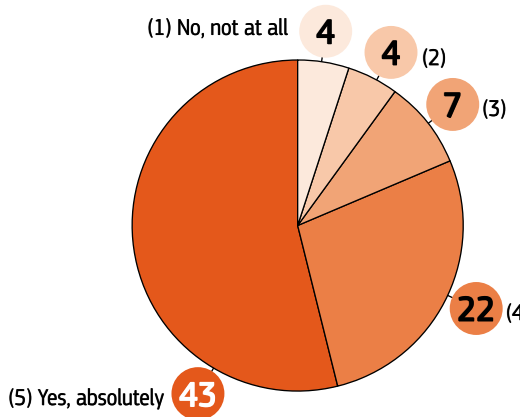
Kandmaks hoolt selle eest, et paneelarutelu kajastaks võimalikult hästi ELi elanikkonna mitmekesisust ja tagatud oleks traditsiooniliselt alaesindatud rühmade esindatus, määrati kindlaks osalejate sihtkvoodid, lähtudes järgmistest sotsiaal-demograafilistest omadustest (osakaal neist 147st kodanikust, kes osales vähemalt ühel aruteluvoorul).

Joonis 2. Osalejate sihtkvoovid ja osalejate tegelik jaotus, lähtudes viiest sotsiaal-majanduslikust kriteeriumist

Joonis 3. Tagasisideküsitluses küsimusele „Kas te arvate, et kodanike paneelarutelu esindas hästi ELi elanikkonna mitmekesisust?“ saadud vastused (n=80)

2.2. Paneelarutelu ülesehitus

Euroopa kodanike paneelarutelu „Võitlus vihkamise vastu ühiskonnas“ koosnes kolmest aruteluvoorust, millel olid erinevad eesmärgid – igaüks neid tugines eelmisel aruteluvoorul tehtud tööle, et koostada konsensuse alusel soovitude kogum, mis esitatakse Euroopa Komisjonile.

Esimeses aruteluvoorus (5.–7. aprillil 2024, kohapeal Brüsselis) tutvustati osalejatele vihkamise teemat ja nad said üksteist tundma õppida ning luua kogukonna- ja usaldustunnet. Neile esitati esialgsed ekspertide arvamused ja seejärel paluti neil koguda erinevaid vihkamise ajendeid ja põhjuseid, et kujundada probleemist ühine arusaam. Väliskõnelejad jagasid oma kogemusi vihkamise teemal, võimaldades siduda elulugusid laiemate mõtisklustega sellest, kuidas ühiskonnas vihkamise vastu võidelda.

Arvestades arutletava teema tundlikku, emotsionaalset ja potentsiaalselt traumaatilist laadi, määrati usaldusisikuks filosoof ja ilmalik humanist Noga Arikha. Kodanikel paluti vajaduse korral tema poole pöörduda.

Teises aruteluvoorus (26.–28. aprillil 2024, veebis) keskenduti teema põhjalikumale mõistmisele. Selle põhieesmärk oli julgustada osalejaid vahetama ideid ja seisukohti, teha kindlaks, millistes küsimustes ollakse ühel ja millistes eri meelel, ning panna kirja paljutõotavad soovitusel ühiskonnas vihkamise vastu võitlemiseks. Kõigist töörühmadest valiti juhuslikult välja vabatahtlikud kodanikud, kellest moodustati rühm, mis koostas enne kolmandat aruteluvooru dokumendi (probleemi määratlus), milles võetakse kokku paneelaruteluvoorudes esitatud seisukohad vihkamise ajendite ja põhjuste kohta.

Kolmandas ja viimases aruteluvoorus (17.–19. mail 2024, kohapeal Brüsselis) täpsustati soovitusi, tuginedes kahel esimesel aruteluvoorul väljendatud ideedele ja seisukohtadele ning väljastpoolt saadud lisateabele. Osalenud kodanikud koostasid lõpuks 21 soovitusel ühiskonnas vihkamise vastu võitlemise kohta, mis edastati Euroopa Komisjonile. Need on täielikult esitatud käesoleva aruande lisas.

2.3. Osalusmeetodid

2.3.1 Paneelarutelu täiskogu kohtumistest töörühmadeni

Iga aruteluvoor oli üles ehitatud eesmärgiga soodustada osalejate vahelist suhtlust ja tagada kõigi osalejate arvamuste ära kuulamine. Tuginedes eelmiste Euroopa kodanike paneelarutelude käigus välja tootatud ja järele proovitud metoodikale, kinnitas Euroopa Komisjon, keda toetas aruteludemokraatia valdkonna ekspertide rühm (edaspidi „arutelu kavandamise ja hõlbustamisega tegeleval rühmal“), kui oluline on pakkuda erinevaid aruteluvorme.

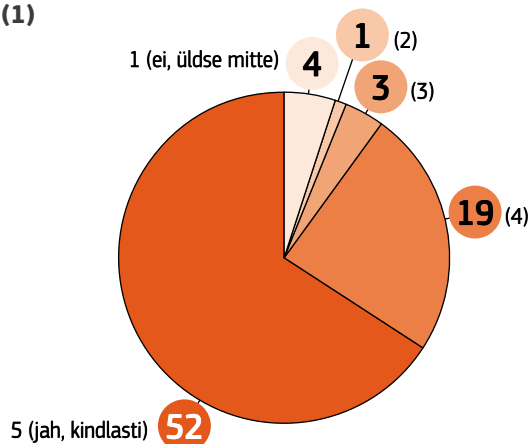
Paneelarutelu täiskogu kohtumistel said kodanikud kuulata ära ekspertide arvamused ja külalisesinejate

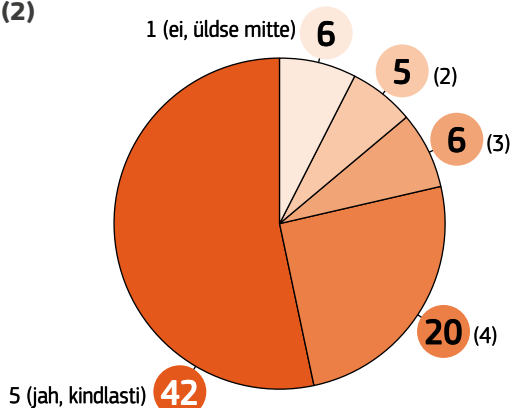
sõnavõttud ning tutvustada kõigile osalejatele oma töörühmade arutelude tulemusi 24 keeles. Paneelarutelu alarühmade kohtumistel oli osalejatel võimalik jagada oma teadmisi väiksema, 50–75 osalejast koosneva rühmaga ning saada eri ekspertidelt konkreetset tagasisidet. Töörühmad, kuhu kuulus tavaliselt 12 osalejat, moodustati nii, et oleks tagatud piisav geograafiline mitmekesisus, kombineerides osalejaid suurematest ja väiksematest riikidest ning kuni viiest eri keelest. Sellised väiksemad rühmad soodustasid suhtlemist ja aitasid kodanikel üksteist paremini tundma õppida ja luua usaldust. Järgides Euroopa kodanike paneelarutelude aluspõhimõtet, said kõik osalejad tänu suulisele tõlkele rääkida oma emakeeles.

Joonis 4. Tagasisideküsitluses küsimustele „Töörühma aruteludes tundsin, et mind austatakse“ (1) (n=79) ja „Kas üldiselt tundsite, et teie hääl oli teie töörühmas oluline?“ (2) (n=79) saadud vastused

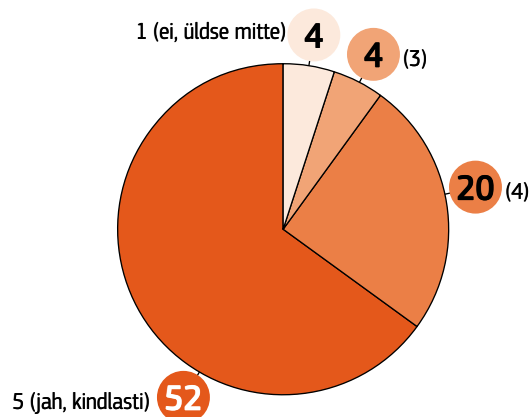
(1)

(2)

Joonis 5. Tagasisideküsitluses küsimusele „Kas olete üldiselt oma kogemusega kodanike paneelarutelul rahul?“ saadud vastused (n=80)

2.3.2 Modereerimine ja arutelu hõlbustamine

Kolm põhimoderaatorit suunasid kodanikke kõigil aruteluvoorudel ja juhtisid täiskogu arutelusid. Nad jagasid teavet paneelarutelu üldeesmärgi ja aruteluvoorude meetoodika ning korralduslike aspektide kohta. Samuti hõlbustasid nad kõnelejate vahelisi arutelusid, tagasid, et arutelude käigus jagati teadmisi õiglaselt ja erapooletult, ning hõlbustasid ekspertide ja kodanike vahelist küsimuste esitamist ja vastamist. Lisaks võtsid nad iga aruteluvooru viimasel paneelarutelul kokku kõik tulemused. Põhimoderaatorid olid:

- Constantin Schäfer (ifok);
- Camille Dobler (Missions Publiques);
- Yves Mathieu (Missions Publiques).

Kodanikud töötasid 12 töörühmas. Iga rühma tööd hõlbustasid kaks arutelu kavandamise ja hõlbustamisega tegelenud rühma liiget: üks kogunud moderaator ja üks assistent. Moderaatorite ülesanne oli juhtida töörühmades arutelusid kas osalejate emakeeles või inglise keeles ja luua võimalused sujuvaks tööks, sealhulgas

- tekitada sõbralik ja vastastikusel lugupidamisel põhinev õhkkond, et soodustada kõigi osalejate kaasa töötamist;
- tagada, et kõik kodanikud on teadlikud üldisest protsessist, ja juhendada kodanikke rühmatöös;
- tagada töörühmade kohtumiste eesmärkide saavutamise, hõlbustades kodanike vaheliste vastasseisude ja lahkarvamuste väljaselgitamist ning edendades kodanike vahelist arutelu ja konsensust;

- pidada ajaarvestust ja teha märkmeid ning koondada arutelude tulemused omavahel seotud mitmekeelsetesse töödokumentidesse;
- koondada töörühmas kodanike pöördumised tugirühma või ekspertide poole, näiteks kogudes tähelepanu vajavaid märkusi või vastamata küsimusi;
- osaleda aruandekoosolekutel arutelu kavandamise ja hõlbustamisega tegelenud rühmaga.

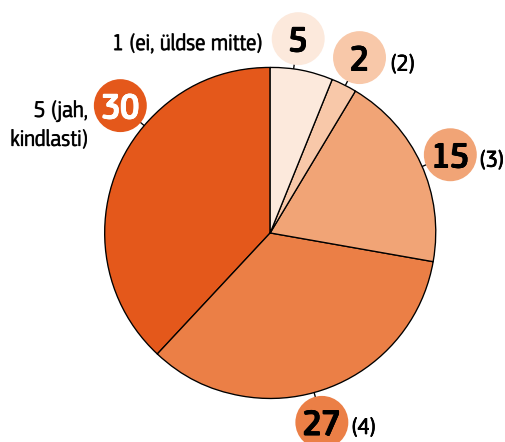
Kõik moderaatorid ja assistendid järgisid ühiseid juhiseid, mis olid esitatud modereerimisjuhendis ja käivitamisdokumendis (üks iga aruteluvoo jaoks). Nad osalesid enne iga aruteluvoo kolmel sihtotstarbelisel teabeüritusel ja koolitusel.

2.4. Kollektiivsed tulemused

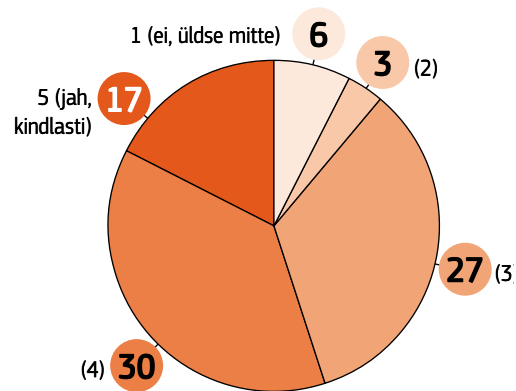
Kolme aruteluvoo jooksul koostasid kodanikud 21 soovitusi ühiskonnas vihkamise vastu võitlemise kohta, millele eelnes probleemi määratlus. Need tulemused on täies ulatuses esitatud käesoleva aruande lisa. Parema loetavuse tagamiseks on soovitused esitatud viie teemaploki kaupa:

- vaenukuritegudele ja vaenukõnele reageerimise süsteem;
- meedia ja poliitika roll;
- digivaldkond ja tehnoloogia;
- haridus;
- kodanike osalus ja sotsiaalne kaasatus.

Joonis 6. Tagasisideküsitluses küsimusele „Kas arvate, et kodanike paneelarutelu võttis oma lõplikesse soovitustesse kõigi paneelarutelul osalenud liikmete seisukohad?“ saadud vastused (n=79)

Joonis 7. Tagasisideküsitluses küsimusele „Kas arvate, et kodanike paneelarutelu soovitustel on mõju?“ saadud vastused (n=80)

2.5. Juhtimine ja teadmised

2.5.1 Juhtkomitee

Juhtkomitee kavandas, korraldas ja koordineeris Euroopa kodanike paneelarutelu. Juhtkomitee sai kokku kord nädalas, et otsustada kontseptuaalsete ja organisatsiooniliste küsimuste üle, sh meetoodilised, teavitusalased, logistilised ja eelarvelised aspektid, tagades samas, et otsustusprotsessil oleks mõju poliitikakujundamisele. Juhtkomitee koosnes Euroopa Komisjoni ja töövõtjate konsortsiumi esindajatest.

Töövõtjate konsortsium tegi nende uue põlvkonna Euroopa kodanike paneelarutelude kavandamisel ja elluviimisel koostööd. Eelkõige tõi see kokku eksperdid, et aidata kujundada ja hõlbustada aruteluprotsessi, kasutades ekspertide teadmisi paneelarutelu ülesannete ning üldiselt iga aruteluvoo osalusprotsessi ja meetodika kontseptualiseerimiseks ning nõuandva teadmiskomitee loomiseks.

2.5.2 Teadmuskomitee

Aruteluprotsessi tervikkust suurendas eri valdkondade (psühholoogia, haridus, ajakirjandus, keeleteadus jne) ekspertidest koosneva teadmuskomitee kaasamine, mis tagas kodanikele antava teabe kvaliteedi, objektiivsuse, mitmekesisuse ja põhjalikkuse. Nad aitasid ka uurida tulemusi ja tagada, et üleminek ühelt aruteluvoorult järgmistele oleks struktureeritud viisil, mis muudaks aruteluprotsessi tähenduslikuks ja põhineks kodanike sisenditel.

Nende ülesannete hulka kuulusid osalejatele teabekomplekti koostamine, juhtkomiteega faktilise poliitilise teabe osas koostöö tegemine, aruteludes nõrkadele kohtadele osutavate märkide kindlaks tegemine, faktide kontrollimine, kodanike küsimustele vastamine ning täiskogu ja alarühmade kohtumiste raames vihkamise teemal oma teadmiste jagamine. Teadmuskomitee soovitas ka mitut väliskõnelejat, kes jagasid täiendavaid teadmisi, ja hõlbustas otseste või kaudsete kogemuste kaasamist aruteluvoorudesse.

Teadmuskomitee koosnes kaheksast liikmest, kelle oli välja valinud juhtkomitee järgmiste kriteeriumide alusel: eksperditeadmised mitmesugustes teadmusvaldkondades, mis on ühiskonnas vihkamise vastu võitlemiseks asjakohased; võime mõista, tunnustada ja edastada erinevaid seisukohti asjaomasel teemal ning liikmete mitmekesisus, pidades silmas sugu, kodakondsust ja ametialast seotust. Lisaks andis üks Euroopa Komisjoni esindaja ülevaate ELi poliitikast.

Teadmuskomitee liikmed olid:

- **Arun Mansukhani** – kliiniline psühholoog;
- **Daris Lewis Recio** – Equineti õigus- ja poliitikaametnik;
- **Federico Faloppa** – sotsioloogiprofessor Readingi ülikoolis;
- **Jelena Jovanovic** – Euroopa Parlamendi rassismivastase võitluse ja mitmekesisuse asutustevaheline koordinaator;
- **Manos Tsakiris** – psühholoogia professor Londoni Ülikoolis;
- **Nesrine Slaoui** – sõltumatu ajakirjanik ja autor;
- **Robin Sclafani** – CEJI (A Jewish contribution to an inclusive Europe) direktor;
- **Tommaso Chiamparino** – õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi poliitikaametnik

2.5.3 Teadmis- ja teabekeskus

Selleks et vastata arutelude käigus esitatud kodanike küsimustele ja taotlustele saada selgitusi, loodi teadmis- ja teabekeskus. Teadmis- ja teabekeskusesse kuulusid teadmuskomitee liikmed ning kolmanda aruteluvooru puhul ka Euroopa Komisjoni eksperdid, kellel paluti vastata nende vastavatesse poliitikavaldkondadesse kuuluvatele küsimustele. Euroopa kodanike paneelarutelu kolmel aruteluvoorul andis teadmis- ja teabekeskus kirjalikke vastuseid rohkem kui 50 küsimusele, mille kodanikud esitasid, ja koostas kolmanda aruteluvooru jaoks kirjaliku ettekande. Teadmis- ja teabekeskus sekku lühiajaliselt ka kaheteistkümne tööruhma töösse, et selgitada soovitude koostamise käigus tekkinud küsimusi.

2.5.4 Kõnelejad

Lisaks teadmuskomitee liikmetele kutsuti mitut sidusrühma ja eksperti tutvustama meie ühiskonnas esinevate vihkamise vormide ja nende tagajärgedega seotud erinevaid seisukohti ja kogemusi ning vastama kodanike küsimustele. Teadmis- ja teabekeskus tagas, et kodanikele esitatavad teadmised on tasakaalustatud, vastavad kodanike vajadustele ja taotlustele ning esindavad piisavalt ELi poliitikakujundajate ja sidusrühmade peamisi seisukohti. See on esimene kord, kui Euroopa kodanike paneelarutelu kutsus kodanikuühiskonna esindajaid jagama oma vihkamisega seotud kogemusi. Kõik kõnelejad on nimetatud allpool.

Tabel 2. Kolmel aruteluvoorul sõna võtnud kõnelejate loetelu

	Nimed ja seotus	V1	V2	V3
Euroopa Komisjon	Dubravka Šuica, demokraatia- ja demograafiaküsimuste asepresident			X
	Colin Scicluna, asepresident Dubravka Šuica kabinetiülem			X
	Anna Gallego Torres, õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraadi peadirektor	X		X
	Dana Spinant, teabevahetuse peadirektoraadi peadirektor	X		X
	Irena Moozova, justiitspoliitika, õigusriigi ja võrdõiguslikkuse rahvusvahelise mõõtme eest vastutava peadirektori asetäitja, õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat		X	
	Richard Kuehnel, liikmesriikides esindatuse ja teabevahetuse eest vastutav direktor, teabevahetuse peadirektoraat		X	
	Ingrid Bellander Todino, põhiõiguste poliitika eest vastutava üksuse juhataja, õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat			X
	Lutz Güllner, teabe terviklikkuse ja välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastase võitluse eest vastutava üksuse juhataja, Euroopa välisteenus			X
	Louisa Klingvall, rahvusvaheliste suhete ja andmevoos eest vastutava üksuse juhataja kohusetäitja, õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat			X
	Gaëtane Ricard-Nihoul, üksuse „Kodanikudialogid“ juhataja asetäitja, teabevahetuse peadirektoraat			X
	Menno Cox, digiteenuste ülemaailmsete aspektide sektori juhataja, sidevõrkude, sisu ja tehnoloogia peadirektoraat		X	
	Daria Arlavi, poliitikaametnik, hariduse, noorte, spordi ja kultuuri peadirektoraat			X
	Tommaso Chiamparino, poliitikaametnik, õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat			X
	Harry Panagopulos, demokraatia, liidu kodakondsuse ja vaba liikumise eest vastutav õigusametnik, õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat			X
Martin Sacleux, poliitikaametnik, õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektoraat			X	
Väliskõnelejad	David Martin Abanades, kohalik politseiinspektor, Hispaania		X	
	Milena Angelova, arvamuse „Vaenule pole kohta: Euroopa seisab ühiselt vastu vihkamisele“ kaasraportöör, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee			X
	Margarita S. Ilieva, rahvusvahelise inimõigustealase õiguse ekspert, Euroopa Nõukogu		X	
	Kuany Kiir, projektametnik, ülemaailmse kodaniku- ja rahualase hariduse osakond, UNESCO		X	
	Cristian Pîrvulescu, arvamuse „Vaenule pole kohta: Euroopa seisab ühiselt vastu vihkamisele“ raportöör, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee		X	
	Emanuela Pisano, ELI projektijuht, Euroopa Piirkondade Assamblee			X
	Pasquale Quaranta, ajakirjanik ja toimetaja mitmekesisuse valdkonnas, GEDI Gruppo Editoriale		X	
	Valérie Rosoux, uuringute juht, FNRS, ja professor, UCLouvain		X	
	Willem Wagenaar, teadlane, Anne Frank Foundation		X	
Juliana Wahlgren, ekspert, Euroopa vaesusevastane võrgustik			X	
Kodanikuühiskonna kogemused	Kamil Goungor, poliitika- ja liikuvuse toetamise valdkonna ametnik, European Network on Independent Living	X		
	Sacha Guttman, üliõpilane, ULB, ja huvide esindamise eest vastutav ametnik, CEJI (A Jewish Contribution to an Inclusive Europe)	X		
	Mireille-Tsheusi Robert, president, Bamko asbl association	X		
	Fabian Wichmann, juhtumihaldur, EXIT Deutschland			X

2.6. Vaatlejad

Kõnealuse Euroopa kodanike paneelarutelu tööd lubati jälgida mitmel vaatlejal. Eesmärk oli tagada selle uuendusliku demokraatliku formaadi läbipaistvus ja nähtavus, ent samal ajal säilitada osalevatele kodanikele turvaline keskkond, mis on usaldusliku arutelu jaoks väga oluline. Vaatlejatel võimaldati jälgida arutelusid täiskogu kohtumistel ja töörühmades. Igas töörühmas lubati osaleda kuni kolmel vaatlejal.

Paneelarutelu korraldanud partnerid ja asutused saatsid lisaks mõned sisevaatlejaid (nt Euroopa Komisjoni või muude ELi institutsioonide ja organite töötajad). Välisvaatlejate hulka kuulusid teadlased (ülikoolidest või mõttekodadest) ning kodanikuühiskonna ja muude sidusrühmade esindajad. Välisvaatlejad said küsitleda kodanikke nende nõusoleku korral vaid teadusuuringute eesmärgil, kui see ei seganud paneelarutelu läbiviimist.

KAASATUSE LAIENDAMINE

3. Kaasatuse laiendamine

3.1. Kodanike kaasamisplatvorm

Kodanike kaasamisplatvorm on veebipõhine tööriist, mis võimaldab üldsusel Euroopa kodanike paneelarutelul osalejate käsitletaval teemal sõna võtta. See tööriist võeti kasutusele selleks, et maksimeerida kodanike teemas osalemist ja toetada nii paneelarutelul tehtavat tööd kui ka sellega seotud edasist poliitikat. Avatud lähtekoodiga tarkvaral Decidim põhinev platvorm kutsub kodanikke üles esitama oma arvamusi, mida saab teha kõigis ELi 24 keeles, pakkudes ideid ja lahendusi. Lisaks soodustab platvorm interaktiivseid arutelusid kommentaari funktsiooni kaudu, mis võimaldab kasutajatel üksteise ettepanekutega tutvuda, tagasisidet anda ja ühiselt ideid täiustada.

Euroopa Komisjon algatas 22. aprillil 2024 veebipõhise arutelu ühiskonnas vihkamise vastu võitlemise teemal ⁽³⁾. Aruteluvõorude käigus oli Euroopa kodanike paneelarutelul võimalik saada teavet platvormil esitatud peamiste arvamuste kohta. Osalejad jagasid oma arusaamu erinevatest aspektidest, nagu teadlikkuse suurendamine, haridus ja empaatiavõime suurendamise algatused kogu ELis. Platvormi kaudu osales aruteludes rohkem ELi kodanikke, mis innustas või toetas osalejate tööd ning aitas aruteludes võtta arvesse ka muid seisukohti. Kõiki platvormil esitatud arvamusi võeti paneelarutelul toimunud aruteludes arvesse ja neid arvestatakse ka tulevase poliitika koostamisel.

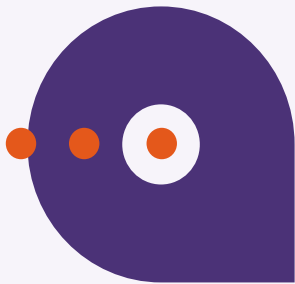
3.2. Teabevahetusstrateegia

Euroopa kodanike paneelarutelu „Võitlus vihkamise vastu ühiskonnas“ teabevahetusstrateegia koostati eesmärgiga maksimeerida teadlikkust ja kaasatust mitmekülgse lähenemise kaudu, kombineerides omavahel meediakampaaniad, suunamudijate ja ajakirjanike teavitustegevuse üritustel ja dokumentaalfilmi tegemise.

Sotsiaalmeedia kampaaniad keskendusid uuele kodanike kaasamisplatvormile tähelepanu juhtimisele ning käimasolevate paneelarutelu aruteluvõorude kohta teadlikkuse suurendamisele. 40 suunamudijat ja ajakirjanikku kutsuti üles sisu looma ja jagama, laiendades seeläbi kampaania ulatust ja edendades üldsuse suuremat kaasatust paneelarutelu töösse. See lähenemine aitas suurendada kaasatust ja teadlikkust paneelarutelu kohta Euroopa Liidus (272 sisuühiku kaudu jõuti ligikaudu 22 miljoni inimeseni).

Strateegia keskne komponent oli dokumentaalfilm [HYPERLINK TO ADD], mille eesmärk oli esitada Euroopa kodanike paneelarutelu tegevuste kohta isiklikku ja kaasahaaravat narratiivi.

⁽³⁾ Kodanike kaasamisplatvormiga saab tutvuda [siin](#).

...ing on how to address hate and...

...and watch it live <https://europa.eu/!3yc877>

EUROPEAN CITIZENS' PANEL

Tackling Hatred in Society

European Commission

Session 1:

- 6-8th April
- 150 randomly-selected citizens met in Brussels for the first time and shared initial thoughts and ideas.

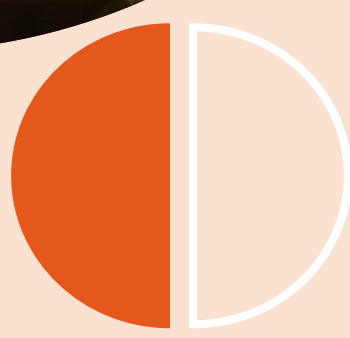
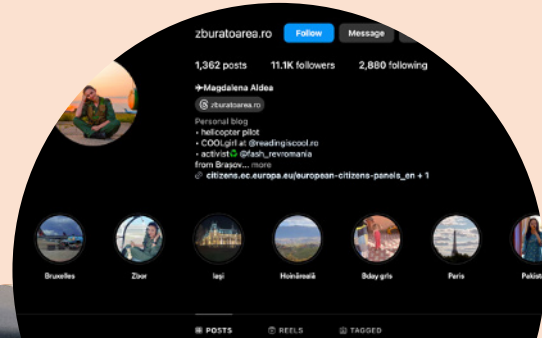
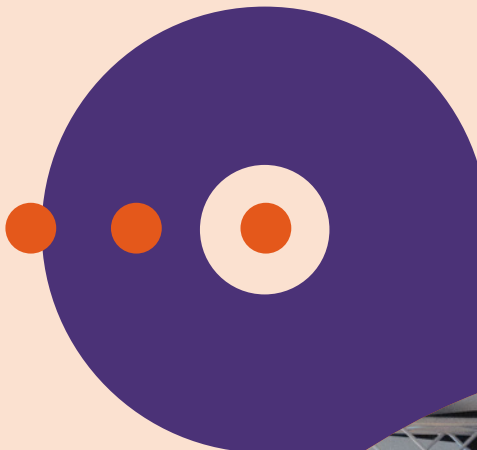
Session 2:

- 26-28th April
- Citizens meet online to continue debating.

Session 3:

- 17-19th May
- Panel reconvenes back in Brussels to draft the final recommendations.

KODANIKE SOOVITUSED

4. Kodanike soovitus

4.1. Probleemi määratlus ja soovitus

Euroopa kodanike paneelarutelu „Võitlus vihkamise vastu ühiskonnas“ osalisteks on 150 juhuslikult valitud kodaniku ELi 27 liikmesriigist. Kolmel nädalalõpul arutasime osalenutega, kuidas vähendada vihkamist meie ühiskonnas. Meil on erinev taust, aga me saame probleemist ühtmoodi aru. Paneelarutelul leidis kinnitust, et on mitmesuguseid põhjuseid ja ajendeid, mis on põhjustanud vihkamise tekke ja püsimise meie ühiskonnas, ning samal ajal rõhutasid osalejad emotsionaalsete, sotsiaalsete ja majanduslike aspektide keerukat omavahelist mõju.

- Konfliktid ja ajaloopärandid:** ajaloolised ja praegused konfliktid võivad põhjustada vihkamise ülekandumise ühelt põlvkonnalt teisele. Euroopa keerukas ajaloo on sellesse tsüklisse panustanud iga konflikti, sõja ja geopoliitiliste pingete juhtum. Kui me ei tegutses aktiivselt, et neid haavu arvesse võtta ja parandada, siis jääb konfliktidest tekkinud vihkamine püsima ning tekitab vaenulikkuse ja lõhestumise tsükli jätkumise ohu.
- Majanduslik ja sotsiaalne kriis:** kiired sotsiaalsed ja kultuurilised muutused suurendavad märkimisväärselt kahju ja ebasoodsas olukorras olemise tundeid, mis suurendab vihkamist. Vihkamine võib tekkida mitmesuguste gruppide ja kodanike vastu, keda süüdistatakse majanduslikus ja sotsiaalses kriisis. Sotsiaalsed, poliitilised ja majanduslikud tegurid ei põhjusta ainult ebavõrdsust, vaid võivad tekitada ka tugevat ebakindlust ja hirmu.
- Poliitika ja vastutus:** kõigil poliitikutel ja avaliku elu tegelastel on suur vastutus vihkamisilmingutega tegelemisel ja vihkamise vähendamisel, kuid nad võivad vihkamist ise suurendada, kui kohtlevad etnilisi grupe sobimatul viisil ja kasutavad ära natsionalismi ning tekitavad ühiskonnas lõhesid ja rakendavad populismi enda huvides. Poliitikud ja avaliku elu tegelased nii ELis kui ka väljaspool seda võivad kasutada vaenukõnet, et õhutada territoriaalseid ambitsioone ja vähendada demokraatia legitiimsust. Lõhed süvenevad, kui kõlavad argumendid muutuvad tähtsamaks põhjendatud aruteludest ja analüüsist, võimendades äärmuslike arvamusi ja vandenõuteooriaid.
- Meedia, väärinfo ja vastutus:** üha suuremat „meie nende vastu“ suhtumist ja vihkamist eri rühmade vastu võimandavad traditsiooniline meedia ja sotsiaalkõnnetikud, sageli kasumi teenimise eesmärgil. Traditsiooniline meedia võib tahtlikult esitada väärinfot ja levitada vihkamist suurendavaid olukorratõlgendusi. Sotsiaalkõnnetikes on anonüümsusel ja manipuleeritud algoritmidel määrav roll vaenukõne ja diskrimineerimise levitamisel. Need kõnnetikud on väärinfo allikad ja edendavad stereotüüpe, eelkõige naiste ja noorte vastu, keda internetis suurel määral kiusatakse ja ahistatakse. Seda võimendab veelgi kõnnetike ja kasutajate vastutuse puudumine.
- Karjamentaliteet, eelarvamused ja sallimatus:** inimeste olemuse üks põhiomadustest on soov kuuluda sotsiaalsesse rühma või kogukonda, et tunda ennast ühena kõigist teistest. See soov võib vahel olla nii suur, et põhjustab vihkamise ja sallimatuse väljendamist ning „meie teiste vastu“ tunnet endast erinevate suhtes. See usaldamatus ja vihkamine mõjutab eelkõige haavatavaid isikuid ja rühmi lähtuvalt nende etnilisest päritolust, rändestaatusest, usutunnistusest, soost, seksuaalsest sättumusest, puudest, perekonnaseisust ning sotsiaal-majanduslikest teguritest. Puudulik haridus eri identiteetide, kultuuride, sallivuse, arutelude ja teabevahetuse vallas ning usaldusväärse veebipõhise teabe puudumine võivad suurendada väärarvamusi, põlistada eelarvamusi ja põhjustada vihkamist.

Need vihkamise põhjused ja ajendid mõjutavad meie ühiskonna kõiki osi. Meie, Euroopa Liidu 27 liikmesriigi kodanikud, kellel on mitmekesine taust, usume, et vihkamise tõkestamine Euroopas ja maailmas on prioriteet. Meie ühine vastutus on panna piir vihkamisele kõigis selle vormides individuaalsel, ühiskondlikul ja institutsioonilisel tasandil ning sellele reageerida, lähtuvalt meie ühistest ELi väärtustest ja põhiõigustest, milleks on rahu, vabadus ja võrdsus. Seetõttu soovime võtta meetmeid mitmes valdkonnas, et kaitsta neid põhiõigusi, hoida ära diskrimineerimist, vihkamist ja konflikte, kaitsta kõige haavatavaid ning kokkuvõttes kujundada kõigi jaoks austav ja õiglane EL.

4.2. 21 soovitus selle kohta, kuidas ühiskonnas vihkamise vastu võidelda

Vaenuritegudele ja vaenukõnele reageerimise süsteem – soovitused 1–7

Soovitus 1.

Üks Euroopa, üks määratlus: vaenukõne kriminaliseerimine

Soovitame, et Euroopa Komisjon looks mitmekesise töörühma, kes ajakohastab ja laiendab ebaseadusliku vaenukõne ühist määratlust eesmärgiga kriminaliseerida paremini selle levitamise. Praegune määratlus, mis võeti vastu 2008. aastal, keskendub rassismile ja ksenofoobiale, aga sellest on välja jäetud muud vihkamise vormid, näiteks diskrimineerimine puude, seksuaalse sättumuse, soo, vanuse jms põhjal. See aegunud termin tuleb kiiresti läbi vaadata, et kajastada meie tänapäevase ühiskonna kaasavaid väärtusi.

Uus terviklik määratlus on ülioluline, et muuta ebaseadusliku vaenukõne levitamise kuriteoks, mis on karistatav kõikides ELi liikmesriikides. Selle kohanduse abil tagatakse, et kõik vaenukõne vormid tehakse kindlaks ja nende eest karistatakse ühtselt, mis tugevdab meie võetud kohustust tagada kaasavam ja austavam ühiskond.

Kui lisame vaenukõne ELi kuritegude loetelusse, saame kaitsta marginaliseeritud kogukondi ja inimvääriskust. Käesoleva algatusega eristatakse ebaseaduslik vaenukõne väljendusvabadusest ja tagatakse, et me leiame tasakaalu põhiõiguste ning diskrimineerimise ja vihkamise tõkestamise vajaduse vahel.

Põhjendus

Edendab sotsiaalset ühtekuuluvust: määratluse ajakohastamine, et hõlmata kõik vaenukõne vormid, aitab luua kaasavam ühiskonda, kus kõik tunnevad ennast austatuna ja väärtustatuna. See soodustab sotsiaalset ühtekuuluvust ja vähendab ühiskondlike lõhede teket kontrollimatu vaenukõne tõttu.

Suurendab õigusselgust: ühtne määratlus kõikides ELi liikmesriikides kõrvaldab ebakõlad ja lüngad õiguskaitstes. Selle selguse abil tagatakse, et vaenukõne esitajad võetakse vastutusele olenemata sellest, kus nad ELis viibivad.

Kaitseb marginaliseeritud kogukondi: määratluse laiendamine, et hõlmata rohkem diskrimineerimise vorme, annab parema kaitse marginaliseeritud rühmadele, vähendades nende kokkupuudet kahjuliku ja alandava keelekasutusega.

Tugevdab inimõigusi: kõigi vaenukõne vormide kriminaliseerimise kaudu tugevdab EL oma inimõiguste ja väärkuse valdkonnas võetud kohustusi, viies õigusraamistikud kooskõlla võrdsuse ja austuse tänapäevaste väärtustega.

Tasakaalustab vabadusi: selle lähenemisviisi puhul eristatakse hoolikalt vaenukõnet ja väljendusvabadust, tagades sõnavabaduse kaitse, vältides samal ajal vägivalda, vihkamist või diskrimineerimist põhjustavaid sõnavõtte.

Edendab empaatiat ja mõistmist: mitmesuguste seisukohtadega kokkupuutumine ja vaenukõne kriminaliseerimine edendavad empaatiat ja mõistmist kodanike hulgas, panustades ühtsemasse ja austavasse ühiskonda.

Selle soovitusel rakendamise tulemuseks on õiglasem ja sidusam Euroopa, kus kõik üksikisikud saavad olenemata oma identiteedist elada vihkamise ja diskrimineerimise hirmuta.

Soovitus 2.

Euroopa protokoll tõhusaks reageerimiseks vaenuritegudest teatamisele

Soovitame võtta kasutusele selge ja ühtse menetluse vaenuritegudest teatamiseks kõikides ELi liikmesriikides. Seda õigusmenetlust tuleks tulemuslikult rakendada organisatsioonides, kes suhtlevad vaenuritegude ohvritega. Soovitame vaadata läbi kõik varem pakutud ja ebatõhusad meetmed ning töötada välja ladusa protsessi, mis võimaldab ohvritel ja tunnistajatel teatada ohutult kõikidest kuritegudest, sh kui need pannakse toime internetiplatvormidel.

Esiteks tuleks menetlusega tagada ohutud teatamistingimused nii vaenuritegude ohvritele kui ka tunnistajatele. Nende ohutuse tagamine võib suurendada teatavate kuritegude arvu. See hõlmab õigusliku ja psühholoogilise kaitse meetmeid ja vajaduse korral füüsilist kaitset kättemaksu otsivate isikute eest. Menetlus võib hõlmata ka tööd kuritegude toimepanijatega, kes võivad sageli olla varasemad vaenuritegude ohvid.

Teiseks peaks menetlus hõlmama kõiki kuritegudest teatamise ahela osalisi, et vähendada taasohvristamise ja trauma süvendamise ohtu.

Lisaks muule peaks menetlust toetama sobilik internetipõhine kanal, mis on loodud turvaliseks kuritegudest teatamiseks.

Põhjendus

See soovitus on oluline, kuna aitab vältida või minimeerida ohvrite taasohvristamist. Menetlus võimaldab kiiresti reageerida ja ohvreid aidata ning tunnistajaid toetada ja kaitsta. See menetlus lihtsustab samuti kuriteoteate saanud teenistuste tegevust. Kui menetlus osutub tulemuslikuks, siis julgustatakse ühiskonda reageerima ja kuritegudest sagedamini teatama.

Soovitus 3.

Vihkamise tõkestamise riiklik amet liikmesriikides

Soovitame luua igas liikmesriigis vihkamise tõkestamise sõltumatu ameti. Vajame tugevat asutust, kellel on õiguslik pädevus ja tulemuslik teabevahetus ning kes annab inimestele tegelikku abi kuritegudest teatamise objektiivse ja sõltumatu süsteemi kaudu.

Esiteks vastutab amet õigusliku ja psühholoogilise toetuse andmise eest igale vaenuriteo ohvrile nende liikmesriigis, tehes tihedat koostööd valitsusväliste organisatsioonide ja kodanike komiteega. Amet tagab platvormi, et ohvid saaksid vaenuritegudest tulemuslikult ja turvaliselt teatada.

Teiseks teeb amet tihedat koostööd vaenukõne ja vaenuritegude vastu võitlemise ELi kõrgetasemelise töörühma või samase asutusega, et täita oma ülesannet ning tagada ettevõtete, organisatsioonide ja poliitikute käitumisjuhendite täitmine. See koostöö aitab luua ohvrite jaoks tulemusliku ja toetava keskkonna. Lisaks sellele võiks amet pakkuda teavet ja tutvustada parimaid tavaid nõuandeid soovivatele üksikisikutele. Ameti töölepingud peaksid olema tähtajalised.

Kolmandaks levitab amet ELi vahendeid, programme, mehhanisme ja materjale, mis käsitlevad vihkamist, tagades nende jõudmise haridus- ja haldusasutuste ning laiema avalikkuseni riiklikul ja piirkondlikul tasandil. Selleks tagab amet koolituse pärast kuriteoteate saamist esmareageerijatena tegutsevatele teenistustele.

Kokkuvõtteks võib öelda, et amet kogub andmeid vaenuritegude kohta, et töötada välja tulemuslik reageerimine elanikkonna tulevastele vajadustele.

Põhjendus

Meie polariseerunud ühiskondades on suurenenud vaenuritegude arv, mis halvendab inimeste heaolu. Selleks et tõkestada vaenuritegusid, neile reageerida ja ohvrite eest hoolitseda, on vaja tõhusaid asutusi ja mehhanisme. Lisaks sellele algab iga kuritegu mõttest või sõnast. Selleks et tagada haridus, mis õpetaks lugupidamist, ja suurendada teadlikkust, on vaja luua sihtotstarbeline asutus, kes hoiab ära vaenuritegusid ja toetab ohvreid, seda enam, et sellist ametit lihtsalt ei ole veel olemas, aga seda on väga vaja.

Soovitus 4.

Sallivuskoolitus

Soovitame, et EL muudaks olemasolevatest vaenuritegude, vaenukõne ja vägivaldalu suhtlemise koolitustest teavitamist ning edendaks neid konkreetsete sihtrühmade hulgas. Põhimõtteliselt peaksid kõik sotsiaalsed rühmad olema paremini haritud ja töötama välja oskused vihkamise tõkestamiseks. Kuid oleme seisukohal, et eriti oluline on koolitada paremini avalikus sektoris töötavaid inimesi (nt politseinikke või sotsiaaltöötajaid). Need on ju sageli esimesed inimesed, kellega vihkamise ohvid ja sellest mõjutatud isikud kokku puutuvad. On eriti oluline, et avalikud teenistujad suudaksid

probleemi ja üksikisikuga tähelepanelikult tegeleda. Avalikele teenistujatele ELi liikmesriikides tuleks pakkuda korrapäraseid koolitusi nii kohapeal kui ka internetipõhiselt. Sisuloojad on teine oluline sihtrühm nii koolitustel osalejate kui ka nende kohta teabe levitajatena. Nad avaldavad suurt mõju noorematele sihtrühmadele ja võivad meetmete mõju mitmekordistada. ELis avalikel ametikohtadel töötavad isikud peaksid näitama eeskujuga ja ka ise koolitusel osalema. Selleks et muuta koolitusvõimalused laiemale elanikkonnale juurdepääsetavaks, võiks koolitusi tutvustama kutsuda ametiühingud või muud organisatsioonid. Samuti võiks lisada reklaamid kogukondade ajalehtedesse. Osalejad saaksid koolituse eduka läbimise eest tunnustuse, mille abil nad saavad tõendada, et on omandanud pädevuse tavaelus vihkamisega toime tulemisel.

Põhjus

Vihkamispüramiid algab meie peades olevatest stereotüüpidest ja klišeedest. Neid kannab edasi vaenukõne. Seega on oluline jõuda probleemi juurteni. Koolitused ei avalda mõju ainult nendel osalenutele, vaid ka neid ümbritsevatele inimestele. Koolituskursused on oluline täiendus formaalhariduse programmidele (nt haridus koolis või ülikoolis). EL pakub juba mitmeid hea hinnangu saanud programme ja koolitusmaterjale. Kuid neid on keeruline leida. Tagamaks et koostatud programmid on tõeliselt tulemuslikud ja jätkusuutlikud ning jõuavad sihtrühmani, on neid vaja paremini reklaamida. Keskendumine inimestele avalikus sektoris on samuti oluline, kuna siiani on liiga palju juhtumeid, kui vihkamisest mõjutatud isikud on saanud valitsusasutustes negatiivse kogemuse.

Soovitus 5.

Korraldada teavituskampaania, et suurendada teadlikkust vihkamisest ning olemasolevatest meetmetest ja õiguskaitsevahenditest selle vastu võitlemiseks.

Soovitame, et EL korraldaks teavituskampaania vihkamisega seotud ohtude, selle põhjuste ja selle vastu võitlemise meetmete kohta (nii internetis kui ka väljaspool seda), et suurendada teadlikkust ja harida inimesi selle leviku ja ohtude kohta. Samal ajal antaks kampaania raames teada mitmesugustest vihkamise vastu suunatud ELi algatustest ning ohvritele kättesaadavatest toetuskanalitest ja meetmetest.

Selleks et muuta vihkamisvastaste sõnumite kampaaniad võimalikult tulemuslikuks, soovime selgelt määratleda ja täpsustada sihtrühmad, lähenemisviisid, kanalid ja sisu. Soovitame järgmist:

- kampaania peaks olema suunatud laiemale avalikkusele ning samuti konkreetsetele ja olulistele rühmadele (nt ohvrid, toimepanijad, lapsed);

- tuleks koostada nendele erinevatele rühmadele ja ELi eri liikmesriikide kontekstile kohandatud sõnumid, mis oleksid meeleolukad ja mõistetavad ning kohandatud iga liikmesriigi kontekstile;
- tuleks rõhutada kõigi ELi kodanike vastutust nende igapäevaelus märgatud vihkamise tõkestamisel ja selle vastu töötamisel, tagades praktilised vahendid ja teabe, kuidas nad saavad seda teha;
- tuleks kasutada nii traditsioonilisi kui ka alternatiivseid teabevahetuskanaleid internetis ja väljaspool seda, et levitada vihkamisvastaseid sõnumeid sedasi, et need jõuaksid tulemuslikumate ja kasutajasõbralikumate kanalite kaudu erinevate ühiskonnagruppideni;
- tuleks kaasata traditsiooniline ja sotsiaalmeedia ning suunamõjutajad ja ohvrite hääled nii nende sõnumite koostamisse kui ka jagamisse eesmärgiga tagada, et need on tulemuslikumad ja jõuavad õigete inimesteni.

Põhjus

Kuigi ELi tasandil on juba olemas erinevad vihkamisvastased raamistikud, ei ole tehtud piisavalt, et teavitada Euroopa kodanikke neist algatustest. Enamik ELi kodanikke ei tea, millised programmid, algatused ja normid on olemas nii ELi kui ka riiklikul tasandil. Vihkamist käsitlevad aruanded, uudised ja arutelud keskenduvad peamiselt vihkamisele ja sellele, mis on valesti, mis on oluline, kuid loovad masendava ja kallutatud pildi. Seega oleks vaja ka positiivseid teavitusi sellest, kuidas vihkamist tõkestatakse, ning praktilisi soovitusi, mida inimesed saavad selle vastu ette võtta.

Soovitame pigem teadlikkuse tõstmise kampaaniat kui seadust või käitumisjuhendit selle kohta, mida suunamõjutajad ja professionaalsed meediakanalid tohivad öelda, kuna sellist lähenemisviisi võidakse tajuda tsensuurina ning see võib tekitada vastureaktsiooni ja rahulolematuse erinevate seisukohtadega inimeste ning laiemas ühiskonna seas. Teavitamisele ja teadlikkuse suurendamisele keskendumine võib võimaldada inimestel mõista selle teema olulisust ja anda neile vahendid, et panustada lahenduste leidmisse ning tõkestada vihkamist enda elus.

Täpsustused

Sihtrühmad: selle teavituskampaania abil on oluline jõuda kõigi ühiskonnagruppideni, et muuta avalikkuse arvamust ja tagada, et arvamuste ja käitumise muutused jäävad püsima. Seeläbi tagatakse samuti, et inimesed, kes juba jagavad vihkamisvastaseid väärtusi, käituvad jätkuvalt neile vastavalt. Samal ajal on nende kampaaniate tulemuslikkuse ja mõju kindlustamiseks oluline kohandada kampaaniad ja sõnumid erinevatele sihtrühmadele, näiteks ohvritele, liitlastele, lastele, vanematele, õpetajatele ja vaenukuritegude toimepanijatele. Selgitades vihkamisega seotud emotsioonide põhjuseid, saame aidata inimestel, kes

võivad õhutada vaenu või vihkamist, mõista nii enda käitumise põhjuseid kui ka selle mõju. Kampaania tuleks koostada ka muudes kui ELi keeltes, et jõuda inimesteni, kes ei räägi selle riigi keelt, kus nad elavad.

Kanalid: elanikkonna harimiseks küsimuses, mis on keelatud ja kahjustav vaenukõne ja millist käitumist julgustatakse, samuti teavitamiseks ELis juba olemasolevatest mitmesugustest algatustest ja meetmetest, tuleks kasutada laia valikut kanaleid. Lisaks sotsiaalmeediale, telekanalitele ja filmidele peaks kampaania appi võtma mitmesugused loominguksed, ebatavalised ja pilkupüüdvad internetivälised vahendid, sh stendid, erinevad ajalehed, teemakohased eriväljaanded (mis võivad olla tasuta), veokid, raadio, metroo/ühistranspordi ekraanid, lendlehed poodides, ajalehed, ostukviitungid (nagu Austria kampaanias, mis keskendus naistevastasele vägivaldale) ja muud sarnased meetmed. Konkreetsemalt võiks ELis näidata tasuta selleteemalist filmi. Teine oluline lähenemisviis on kaasata mõjulidreid, näiteks näitlejaid, lauljaid ja meediategelasi, teavitamiskampaaniasse, et jõuda nooremate põlvkondade ja muu publikuni, kasutades neile sobilikke kanaleid. Lisaks sellele julgustame tegema koostööd suunamõjutajatega, kes on ise olnud ohvrid, selliste sõnumite koostamisel ja levitamisel.

Sisu: kampaaniate hea kavandamise tagamiseks tuleks sisu kujundamisse kaasata spetsialistid eri sektoritest (reklaam, psühholoogia, ohvrite tugirühmad jne) ja mitmesugused teemarühmad, mis koosnevad erinevatest sihtrühmadest, kelleni kampaania abil soovitakse jõuda (ohvrid, suunamõjutajad, noored jne). Kampaaniad tuleks kohandada nii, et tõkestada erinevat liiki vihkamist, näiteks vähemuste, sisseändajate, puudega inimeste, LGBTIQ+-inimeste, romade ja juutide vastu. Neid tuleb samuti kohandada olukorraga ELi eri riikides ning need peavad tuginema olemasolevatele algatustele ja meetmetele. Samuti tuleks keskenduda positiivsetele sõnumitele, mis edendavad vihkamisvaba ELi ning teavitavad vihkamise vastastest olemasolevatest ja tulemuslikest meetmetest ning algatustest. Ka tuleks riiklikes uudistes rohkem teavitada ELi institutsioonide tegevusest, aruteludest ja algatustest.

Meetod: see kampaania peaks olema pilkupüüdev ja humoorikas, et realselt inimesteni jõuda ja neid muuta (erinevalt sellest, kuidas suurem osa kodanikke enamikku ELi kampaaniaid tajub). Ühtlasi peaks see keskenduma kodanike otsesemale kaasamisele. EL võiks näiteks algatada avalikud konkursid või anda auhindu, et saada kodanikelt ettepanekuid loovate ja tulemuslike kampaaniate koostamise meetodite kohta. Lisaks peaks kampaania edendama vabatahtlikku tegevust ja kodanikuosalust. Vabatahtlikkuse alusel tuleks kaasata eri sidusrühmi, näiteks inimesi, kellele antakse võimalus jagada oma isiklike lugusid, samuti suurettevõtteid või meediat. Näiteks juhid võiksid töötada haavatavate ühiskonnarühmadega ja

viia ohvreid kokku. Tuleb tagada nende eesmärkide saavutamiseks vajalikud inimressursid ja rahalised vahendid. Kampaaniad võiksid keskenduda ka spordile ning suurendada sportlaste ja publiku teadlikkust, kaasates klubisid, meediat ja poliitikuks vaenukõne probleemi lahendamisse. Kutsume üles kasutama loominguksed, lõbusamaid ja meeldejäävamaid meetodeid. Näiteks võiks kampaanias kasutada logo „pasta vihkamise vastu“, mille puhul viib pastapakil või muul toidupakendil (või näiteks tualettpaberipakil) – olenevalt igas liikmesriigis kõige populaarsematest toodetest – olev ruutkood teabeni algatuse kohta.

Soovitus 6. Reklaamid aitavad viha vastu

Soovitame kaaluda vihkamise vastu järgmist kommunikatsioonistrateegiat:

- lühikesed nõusolekupõhised tekstisõnumid kaasamise kohta kõigile kodanikele (mida saadakse näiteks kord nädalas/kuus);
- kaasamist edendavad plakatid bussipeatustes;
- suured stendid neile, kes on sotsiaalmeediast tüdinud, näiteks võib kasutada ELi valimisstende, et edastada vaenukõne vastaseid positiivseid sõnumeid;
- Google'i reklaamid vihkamise tõkestamise kohta, kui soovite neid saada;
- emotikonide ja netimeemide loomine vihkamisvastaste sõnumite edastamiseks;
- olemasolevatele ametlikele sõnumitele (näiteks valitsuse dokumendid) positiivsete märkuste lisamine;
- televisioonis või kinodes enne filmi edastatavad teadlikkuse suurendamise videod (kasutada võimaluse korral positiivset kinnistamist);
- spordiüritustel (nagu olümpiamängud või jalgpalli maailmameistrivõistlused) saab avatseremooniaid kasutada teadlikkuse suurendamiseks, näiteks kuninganna karupoeg Paddingtoniga Londoni olümpial, millel on meeliülendav/südantsoojendav sisu;
- pikemad videod, mida esitatakse spordiüritustel, mille tõmbenumbriks on asjaomase mängija osalemine videos (nt jalgpallur jalgpallivõistluste puhul);
- kampaaniad populaarsete inimeste / suunamõjutajatega (nagu Pommeliers Belgias), et suurendada teadlikkust vihkamisega seotud teemadest.

Põhjendus

Selle tulemuseks on:

- tervem ja ohutum sotsiaalmeediakeskkond, teistmoodi – inimeste ühendamisele suunatud – sotsiaalmeedia;
- tervem, teadlikum ja õnnelikum ühiskond;
- parem Euroopa, kus on vähem polariseeritust;
- olukord, mille puhul välditakse eskaleerumist ja seatakse asjad perspektiivi.

Soovitus 7.**Luaa ELi-ülene platvorm, millesse on koondatud vihkamist käsitlev teave, ressursid, meetmed ja toetussüsteemid.**

Soovitame luua ELi käitatava platvormi, mida on lihtne kasutada ja mis on tasuta ning mis tagab juurdepääsu teabematerjalidele, näiteks määratlused, artiklid, videod ja muud vihkamise tõkestamisele keskendunud organisatsioonide algatused. Platvormi stiil ja ülesehitus peaks olema kasutajasõbralik. Seega võiks see sisaldada noortele suunatud osa, milles on teave nende igapäevaelus tekkida võivate probleemide kohta ja praktilised vihjed. Tuleks keskenduda meetmetele, mis on edukalt aidanud vihkamise ohvreid, ja ühiskonna liikmetele suunatud praktilistele nõuannetele selle kohta, kuidas nad saavad tulemuslikult ohvreid toetada, eriti igapäevastes olukordades, kus nad võivad märgata vihkavat käitumist. Inimestel peaks samuti olema võimalik võtta ühendust teistega, kellel on sarnased probleemid, ja neid toetada. Lisaks sellele võiks platvorm sisaldada probleemi määratlust, soovitusi ja kogu asjakohast materjali Euroopa kodanike paneelarutelult „Võitlus vihkamise vastu ühiskonnas“.

Tulemuslikkuse tagamiseks saab tehisintellekt aidata inimestel sellega loomulikult suhelda ja leida asjakohast sisu, nt anda suuniseid ja soovitusi ohvritele ja liitlastele ning suunata nad toetuse saamiseks õigete kanalite ja organisatsioonideni. Lisaks sellele võiks platvorm sisaldada teatavaid valikuid kasutajatele, et anda konkreetset tagasisidet selle kohta, millised ressursid olid kasulikud ja kuidas neid saaks veelgi parandada.

Lisaks sellele peaks see veebisait ka julgustama ja võimestama inimesi neist küsimustest kriitiliselt mõtlema ja võimaldama neil seda teha ning mitte olema liiga piirav või kategooriline, mis võib kasutajate arvu vähendada. See võib olla eriti asjakohane vaenuritegude toimepanijate või vaenukõnele ja vihkavatele sõnumitele rohkem avatud inimeste puhul, et edendada kriitilist mõtlemist ja teadmiste kogumist. Tuleks anda toetust ja käituda mõõdukalt, et tagada väljendusvabadus, edendada konstruktiivseid arutelusid, kontrollida sisu ja vältida eskaleerumist.

Suured sotsiaalmeediaettevõtted võiksid aidata rakendada funktsiooni, mis suunab kasutajad toetuse saamiseks platvormile, kui nende hinnangul võivad teatavad postitused olla vihkava sisuga. Võidakse kasutada edasisuunamisprogramme või „tasusüsteeme“, mis lingivad veebisaidi, mis peaks olema loomuline ja atraktiivne erinevate elanikkonnagruppide jaoks.

Põhjendus

Selle soovitusel eesmärk on luua platvorm, mis ei asenda sarnaseid ideid, vaid millest saab kasulike ressursside andmebaas. Seega peaks platvorm

olema linkidega ühendatud muude, olemasolevate veebisaitidega, vihkamist käsitlevate ressurssidega ja toetuskanalitega vihkamise ohvritele ning eriti haavatavatele rühmadele, et muuta selle kasutamine võimalikult lihtsaks ja kasulikuks. Platvormi teine eesmärk on suurendada teadlikkust ja edendada asjasse puutuvate ressursside teadlikku kasutamist. Kuigi on mitmeid erinevaid algatusi, ressursse ja kampaaniaid, ei tea suurem osa inimestest, kust kogu seda teavet ja abi leida. Seda võiks võimaldada üks keskne platvorm, millel inimesed saaksid juurdepääsu kogu sellele teabele. Veebisaiti võiks kasutada ka teavituskampaaniaks.

Platvormil võiks inimestevaheline suhtlus (näiteks vestlusfunktsiooni abil) aidata inimestel mõista emotsioone, erinevaid kogemusi ja takistusi reaalses, sealjuures oma kodust väljumata. See võiks samuti võimaldada ohvritel jagada oma kogemusi ja võtta ühendust kellegagi, kes saab aidata nende enesetunnet parandada, vähendades seeläbi kannatusi.

Üks probleem selle platvormi puhul on, et seda võib olla keeruline rakendada ja tagada, et veebisaidi ülesehitus on kodanikele kergesti mõistetav, juurdepääsetav ja sirvitav. Samuti on keeruline muuta veebisait piisavalt huvitavaks, et paljud ELi kodanikud seda vabatahtlikult külastaksid. Lisaks sellele, kuigi paneelarutelul oldi kursis, kui keeruline on luua sellist veebisaiti kõigis vajalikes keeltes, oleks see meie hinnangul seda vaeva väärt. Kui inimesed saavad jagada veebisaidil ohvrite isiklike lugusid, siis võiks see muuta selle emotsionaalselt kaasahaaravamaks ja tulemuslikumaks. Vihkamine on nähtus, mis oli olemas enne interneti, kuigi internet võib olla seda võimendanud, ning sellest ei ole ühe platvormi abil lihtne vabaneda. Paneelarutelul oldi siiski seisukohal, et platvorm võiks olla tulemuslik viis, kuidas suurendada teadlikkust ja teadmisi vihkamise levikust ning anda inimestele vahendid, et leevendada vihkamist, millega nad internetis ja selle väliselt kokku puutuvad, ning sellega toime tulla.

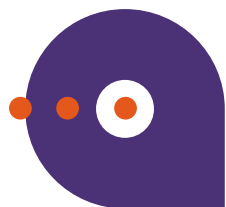
Meedia ja poliitika roll – soovitus 8–10

Soovitus 8. Luu sõltumatu usalduskomitee

Teeme ettepaneku luua sõltumatu usalduskomitee, et koostada Euroopa Parlamendi liikmete tegevusjuhend ning jälgida vaenukõnet ja väärinfot. Usalduskomitee peaks koosnema mitme valdkonna ekspertidest (nt kodanikud, õiguseksperdid, psühholoogid, sotsioloogid, valitsusvälised organisatsioonid ja poliitikaekspertid) ja kodanikud peaksid tegema selle üle järelevalvet. Selleks et tagada lai esindatus, valitakse kodanikud juhuslikult – kriteeriumide põhjal, mis suurendavad ühiskonna haavatavate rühmade esindatust. Kui komitee on loodud, siis arutleb see avalike teenistujate ja ametiisikute tegevusjuhendi üle ning teeb selle kohta otsuse. Tegevusjuhendit saab kohandada. Usalduskomitee kasutab tegevusjuhendit, et koguda andmeid, jälgida rakendamist ja töötada välja täiendavaid suuniseid selle kohta, kuidas vaenukõne ära tunda ja seda tõkestada. Usalduskomiteel on ka ametlik kontaktpunkt teiste ELi kodanike jaoks, et teatada poliitikute toimepandud rikkumistest ja vaenukõnest. Liikmed määratakse rotatsiooni korras, et tagada komitee mitmekesisus. Usaldusväärse säilitamiseks kehtestab komitee ranged eeskirjad usalduskomiteega liitumise kohta, et vältida selle liikmete huvide konflikte.

Põhjus

Usalduskomitee, kes teeb vaenukõne vastase tegevusjuhendi rakendamise järelevalvet, jälgib seda ja arendab edasi, on vajalik, et kaitsta üksikisikuid ja kogukondi eelkõige avalike teenistujate ja ametiisikute vaenukõne kahjuliku mõju eest. See komitee saab kehtestada selged suunised ja ootused käitumise kohta. Selleks peab ta välja töötama tervikliku tegevusjuhendi, mis põhineb õiguseksperditelt, psühholoogidelt, sotsioloogidelt, kodanikelt ja teistelt saadud sisendil. See usalduskomitee on hädavajalik, et asutused ja esindajad teeniksid uuesti välja usalduse ja et see usaldus suureneks. Usaldusväärse käitumise tegevusjuhendi rakendamise ja järelevalve teel tagatakse suurem läbipaistvus. Komitee tegutseb sõltumatult ja läbipaistvalt ning selle järelevalvet teevad kodanikud, mis suurendab selle legitiimsust. Tulemuslikkuse tagamiseks peab komitee olema läbimõeldud koosseisuga, mitut valdkonda hõlmav rühm, milles on esindatud erinevad seisukohad ja haavatavad rühmad.

Soovitus 9. Usaldusväärsus, faktid ja läbipaistvus: teabe rahastamise kontrollimine ja selgitamine

Soovitame nõuda meedialt koostööd sõltumatute faktikontrolliga tegelevate organisatsioonidega, tagada rahastamisallikate läbipaistvus, julgustada kodanikke kontrollima saadud teavet ning piirata meediapoolset publiku poliitilist mõjutamist järgmiselt:

- luua ranged teabe kontrollimise ja sertifitseerimise protokollid üksikisikutele, ühendustele ja ettevõtetele, kes tegutsevad kasumi teenimise eesmärgil ja/või kasutavad riigi vahendeid (nt peavad nad avaldama oma õigusliku seisundi);
- tagada meedia sõltumatus allikate suurema mitmekesisuse jaoks, avaldada sertifitseerimisuuringute rahastajad ja teabe levitamisest kasusaajad;
- korraldada kampaaniaid, et suurendada kodanike teadlikkust teabe kontrollimise olulisusest;
- piirata meediaväljaannete arvu, mis võivad olla ühe isiku või ettevõtte omanduses (raadio, televisioon, sotsiaalplatvormid, ajalehed jne);

nn musta kasti vahend* peab olema üldsusele kergesti juurdepääsetav ja kohustuslik inimestele või ettevõtetele, kes tegutsevad kasumi teenimise eesmärgil või keda rahastab kolmas isik; valeuudiste/vaenukõne vabatahtliku levitamise korral karistatakse isikuid või ettevõtteid lähtuvalt nende üleilmsest käibest.

Põhjus

Väärinfo levik suurendab lõhesid ja vihkamist meie ühiskonnas. Sõltumatute asutuste teostatava teabekontrolli tagamise ja sõltumatu meedia rahastamise kaudu saame vähendada arusaamatusi ja manipuleerimist. Teabe levitamisest kasu saava meedia rahastamisallikate läbipaistvus suurendab üldsuse usaldust meedia vastu. Lisaks sellele on hädavajalik julgustada kodanikke suhtuma uudishimulikumalt ja kriitilisemalt saadavasse teabesse, et tagada teavitatum ja väärinfole vastupanuvõimelisem ühiskond. Need lähenemisviisid aitavad edendada ühtsemat ühiskonda ja tagada häälte mitmekesisus meediaruumis.

* Nn must kast vs. Mediapart Prantsusmaal: allikate läbipaistvus, kontrolliprotsess, teadusmeetodika, kontekstid ja piirangud, meediaomand ja meedia rahastamine.

Soovitus 10. Euroopa kohtub sinuga: osalusmeedia kodanike jaoks

Soovitame suurendada kodanike osalust, et tagada meediasisu legitiimsus ja edendada vastastikuse toetamise ja lugupidamise kultuuri, mis juurib välja vihkamise. Selline osalemine põhineb kolmel üksteist täiendaval kanalil, mis on järgmised:

osalusmeedia väljaanne, milles kodanikud panustavad toimetaja valikutesse. See süsteem põhineb olemasolevatel võrgustikel ja ettevõtetel nii avalikust kui ka erasektorist, mida ajendatakse avaldama kvaliteetset teavet uue rahastamise abil. Eriti väärtustatakse kohalikke kanaleid, kuna need on kodanikele kõige lähemal, samuti kodanike paneelarutelused kohalikul ja riiklikul tasandil, et mõista nende prioriteete kõnealustes valdkondades;

arutelufoorum, mille puhul on tegemist sotsiaalmeedia kanaliga, millel on kaasahaarav ja kasutajasõbralik rakendus, mida kaitstakse läbipaistvuseeskirjadega;

internetipõhine koostöös valmiv andmekogu, kus säilitatakse kvaliteetseid uudiseid ja arutelusid, et aidata kodanikel luua ühine lugu noorte harimiseks ning et teha edusamme ELi tuleviku jaoks olulistest valdkondades.

See süsteem annab edasi ELi väärtusi vaenukõne vastu, mis on varem määratud kindlaks ühises hartas. Ombudsmani ülesandeid täitev organ ja eetikakomitee sõeluvad sisu, et tagada selle kooskõla kõnealuste väärtustega; samuti tuleb kaaluda tehisisintellekti kasutamise võimalust. Viimaks teeb selle süsteemi rakendamise järelevalvet valitud kodanikest moodustatud komitee, kes tagavad, et toimetaja valikuid ei määra majanduslikud või ideoloogilised huvid.

Põhjendus

See soovitus on oluline, kuna see kaasab kodanikud otse, legitimeerides ELi institutsioonid otsedemokraatia kaudu. See võimaldab kodanikel leida teavet, mida nad soovivad, ilma et neid poliitiliselt mõjutataks, näiteks et nad oleksid samal meelel oma riigi valitsusega. Eritähelepanu pööratakse noortele, kuna selle meediasüsteemi puhul võetakse arvesse ka teabevahetuskanaleid, mis on neile lähedasemad kui traditsioonilised televisioonikanalid. Samal moel saab kaasata lapsed kohandatud sisu kaudu, nagu õppekursused või mängud, olenevalt nende vanusest. Oleme seisukohal, et see süsteem on oluline, et täielikult kõrvaldada desinformatsioon ja vaenukõne, kuna sellest saab meediaplatvorm, millel ei ole vihkavaid sõnumeid. Kuna teame, et on olemas risk, et inimesed seda süsteemi ei kasuta, peame muutma selle atraktiivseks ja kaasahaaravaks; selleks on vaja investeerida süsteemi piisavalt vahendeid.

Digivaldkond ja tehnoloogia – soovitus 11–14

Soovitus 11. Mulli lõhkumine: mitmesuguste seisukohtade edendamine sotsiaalmeedias

Internetis radikaliseerumise tõkestamiseks soovitame, et sotsiaalmeediaplatvormidele antaks ülesanne mitmekesistada kasutajatele näidatavat sisu. Algoritmid loovad sageli kajakambreid, näidates kallutatud sisu ja esitades kasutajatele väga piiratud teavet ühel teemal. Kohandades algoritme, et need esitaksid laiemat seisukohtade valikut, saame vältida ühe seisukoha domineerimist ja edendada teemade tasakaalustatumat mõistmist.

Kuidas? Meie pakutud lahendusega tagatakse, et kui kasutajad vaatavad äärmuslikku sisu, siis kuvab algoritm seejärel vastupidiseid seisukohti väljendavat sisu. See lähenemisviis julgustab kasutajaid nägema nüansirikkamat ja terviklikumat narratiivi, lõhkudes seega sisumullid, mis neid praegu sellest eraldavad.

See strateegia ei vähenda ainult radikaliseerumise riski, vaid edendab ka kriitilist mõtlemist ja empaatiat, võimaldades kasutajatel puutuda kokku erinevate arvamustega. Selle muudatuse rakendamine muudab sotsiaalmeedia informatiivsemaks ja tasakaalustatumaks ruumiks, panustades kõigi jaoks tervema internetikeskkonna loomisesse.

Põhjendus

Täiustatud kriitiline mõtlemine: kui kasutajad puutuvad kokku mitmesuguste seisukohtadega, siis edendab see nende kriitilist mõtlemist ja julgustab üksikisikuid hindama teavet põhjalikumalt, vähendades vastuvõtlikkust radikaalsetele ideoloogiatele.

Väiksem polariseerumine: see lähenemisviis saab kajakambreite lõhkumise teel vähendada ühiskonna polariseeritust, edendades eri rühmade vahelist dialoogi ja üksteise mõistmist.

Teadlik üldsus: tasakaalustatuma teabega kokku puutumine tagab, et üldsus on paremini teavitatud mitmesugustest küsimustest, mis viib nüansirikkamate aruteludeni ja paremini läbimõeldud otsuste tegemiseni.

Parem vaimne tervis: erineva sisu tarbimine võib vähendada ärevust ja stressi, mis on seotud kokkupuutumisega korduva ja potentsiaalselt häiriva teabega.

Demokraatia tugevdamine: ühiskond, mis puutub kokku erinevate seisukohtadega, on paremini suuteline osalema demokraatlikus protsessis, edendades tervemat ja vastupanuvõimelisemat demokraatiat.

Selle soovitusena rakendamine muudab sotsiaalmeedia hariduse ja konstruktiivse arutelu platvormiks, mis viib lõpuks teadlikuma, sidusama ja empaatiavõimelisema ühiskonnani.

Soovitus 12. **Internetipõhise anonüümsusega** **tegelemine vihkamise tõkestamiseks**

Soovitame reguleerida internetipõhist anonüümsust nii, et asjakohased ametiasutused jälgiks paremini vaenukõne esitajaid, uuriks neid ja võtaksid nad vastutusele.

Sellega seoses soovitame järgmist:

EL ja liikmesriigid peaksid tagama olemasolevate ja tulevaste õigusnormide ning õigusaktide kohaldamise;

- iga liikmesriigi tasandil tuleks luua isiku autentimise süsteem, milles kogutakse isiku tuvastamiseks vajalik miinimumteave valitsuse hallatud portaali kaudu. See tuleks ELi liikmesriikide tasandil järkjärgult ühtlustada;
- kõige olulisematelt sotsiaalmeediaplatvormidelt tuleks kehtivate ja tulevaste õigusaktide kohaldamisel ning identiteedi autentimise süsteemi kasutamisel nõuda paremat koostööd Euroopa ja riiklike ametiasutustega;
- internetikasutajate teadlikkust sellest, milline on nende vastutus sisu postitamisel, tuleks suurendada uue käitumisalase Euroopa harta kaudu, mida rakendatakse kõige olulisematel sotsiaalmeediaplatvormidel, ning avaliku sektori üksuste, koolide ja kogukonnarühmade kaudu.

Põhjendus

See soovitus on oluline, kuna vaenukõne hulk on väga märkimisväärselt suurenenud, eelkõige internetis. Anonüümsuse reguleerimine muudaks internetis vihkamise levitajad kergemini tuvastatavaks ja neid oleks kergem vastutusele võtta.

Sellest hoolimata tuleb anonüümsust kaitsta lähtuvalt sõnavabaduse praegusest kontseptsioonist, millega tagatakse vaba seisukohtade ja arvamuste vahetus internetis.

Soovitus 13. **ELi turvalise internetikasutuse kaart**

Soovitame võtta lastele alates kaheksa aasta vanusest kasutusele ELi turvalise internetikasutuse kaardi. See kaart oleks kohandatud vormis saadaval ka vanematele vanuserühmadele. Selle kaardi abil omandavad lapsed oskused, mida nad vajavad iseseisvaks ja turvaliseks interneti külastamiseks ning internetis vihkamist õhutava sisuga toime tulemiseks. Lapsed õpiksid kodanikuühiskonna organisatsioonide koolides korraldatud koolituskursusel oma eale sobilikul viisil muu hulgas järgmist:

- kuidas ma saan vihkamist õhutava sisu ära tunda ja sellele reageerida?
- Mida ma pean silmas pidama, et vältida (enese teadmata) ise vihkava sisu levitamist?

- Kelle poole ma saan pöörduda, kui minust saab vihkamise ohver?
- Kas privaatsusel on piirid?

Koolitused peaksid olema lõbusad ja eakohased. EL ja liikmesriigid peaksid koolitajaid (kodanikuühiskonna organisatsioonid, valitsusvälised organisatsioonid jne) toetama kohase ja vajaliku rahastamisega. Koolitajatele tuleks samuti esitada terminoloogia ühised standardid. Kui lapsed on koolituse läbinud, siis saavad nad ELi turvalise internetikasutuse kaardi. Riiklikul tasandil peaksid vanemad ja õpetajad osalema kaardi tutvustamises ja rakendamises (võttes arvesse selle vabatahtlikku olemust) ning ELi tasandil peaks ELi turvalise internetikasutuse kaardi tutvustamine olema kohustuslik kõikides liikmesriikides. Lisaks sellele tuleks uurida, kas teatavale sisule juurdepääs internetis võiks olla seotud juhiloa omandamisega. Lapsed, kes on saanud juhiloa, peaksid samuti saama luua internetis sidemeid teiste lastega kõikjalt EList.

Põhjendus

Meie arvates on see idee tulemuslik, kuna eelkõige noored lapsed oleksid uhked ELi turvalise internetikasutuse kaardi (mis on sarnane jalgrattaloale) omamise üle. Kaart teeb elu lihtsamaks ka vanematele, kellel ei ole sageli vajalikke oskusi, et oma lapsi turvaliseks internetikasutuseks ette valmistada. Nad võivad samuti seada kaardi omandamiseks erinevaid tingimusi (nt juurdepääs konkreetsele internetipõhisele mängule). ELi turvalise internetikasutuse kaardi kasutuselevõtt tagab madala läve Euroopa laste kultuuridevahelisteks kontaktideks, mis omakorda edendab sallivust ja empaatiat.

Soovitus 14. **Tehisintellektipoolne modereerimine:** **sotsiaalmeedia kaitsmine vaenukõne eest**

Soovitame töötada välja tehisintellekti vahendi, et avastada ebaseaduslikku vaenukõnet sotsiaalmeediaplatvormidel ja tagada vastavuse ELi nõuetele. See vahend toimib järgmiselt:

avastamine ja märkimine:

- avastab vaenukõne ELi ebaseadusliku vaenukõne määratluse alusel;
- märgib postitused potentsiaalse vaenukõnena ja teavitab nende koostajat;
- märgitud postitused vaatab 24 tunni jooksul läbi moderaatorina tegutsev inimene;
- sõnavabadusega hõlmatud postitustelt märke eemaldatakse;
- ebaseaduslikku vaenukõnet sisaldavad postitused edastatakse ametiasutustele süüdistuse esitamiseks ja kustutatakse seejärel;

postitamiseelne avastamine:

- avastab vaenukõne enne sisu avaldamist;
- teavitab koostajaid, kui nende postitused näivad sisaldavat ebaseaduslikku vaenukõnet;
- annab koostajatele võimaluse oma postitust muuta või see siiski avaldada;
- kui postitus avaldatakse, siis jääb see märgituks, kuni inimene vaatab selle läbi, koos hoiatusega vaenukõne avaldamise seaduslikkuse ja tagajärgede kohta.
- Selle vahendi kohustuslik rakendamine ELi sotsiaalmeedias suurendab turvalisust internetis, kaitseb marginaliseeritud kogukondi ja tagab vastavuse vaenukõne käsitlevatele normidele, edendades lugupidavamalt digikeskkonda.

Põhjendus

Suurem kaitse: see tehisintellektivahend tagab kindla kaitse marginaliseeritud rühmadele, avastades vaenukõne ja leevendades selle mõju enne, kui see saab kahju põhjustada. Ebaseadusliku sisu kiire tuvastamise ja eemaldamise loome turvalisema veebikeskkonna.

Tõhusus ja täpsus: tehisintellekti teostatava tuvastamise ja inimkontrolli kombinatsioon tagab suure täpsuse vaenukõne kindlakstegemisel, austades samal ajal sõnavabadust. 24tunnine läbivaatamisprotsess tasakaalustab kiirust ja põhjalikkust ning minimeerib kahjuliku sisu levikut.

Vastutus: teavitades sisuloojaid potentsiaalsest vaenukõnest ja selle õiguslikest tagajärgedest, edendab vahend vastutust ja teadlikkust. Kasutajaid teavitatakse sellest, mis on ebaseaduslik vaenukõne, ja kutsutakse neid üles läbimõeldumalt ja lugupidavamalt suhtlema.

Ennetavad meetmed: postitamiseelne avastamine võimaldab kasutajatel muuta potentsiaalselt kahjulikku sisu enne selle avaldamist. See ennetav lähenemisviis aitab vältida vaenukõne levikut ja vähendab karistamise vajadust ning edendab lugupidamiskultuuri.

Vastavus õigusnormidele: kui tagada, et sotsiaalmeediaplatformid järgivad ELi vaenukõnevastaseid õigusakte, on võimalik luua ühtne standard digiruumis. See ühtlustamine lihtsustab nõuete täitmise tagamist ja tugevdab interneti vaenukõnevastast õigusraamistikku.

Positiivsed sotsiaalsed muutused: selle vahendi rakendamine edendab kaasavamalt ja lugupidavamalt ühiskonda. Vaenukõne leviku vähendamisega julgustame erinevaid inimesi arvamust avaldama ja edendame erinevaid seisukohti, suurendades sotsiaalset sidusust ja vastastikust mõistmist.

Kokkuvõttes on see tehisintellekti vahend märkimisväärne samm turvalisema ja lugupidavamalt internetikeskkonna suunas, viies digitaalse suhtluse vastavusse kaasamise ja väärikuse väärtustega.

Haridus – soovitused 15–17

Soovitus 15.

Kodanike paneelaruteludest inspireeritud arutelukultuuri levitamine koolides

Soovitame korraldada väikesemahulisi arutelusid koolides nn väikeste kodanike paneelaruteluna kooliaja arvelt. Kõige tulemuslikum viis laste aruteludesse kaasamiseks (mitte kodanikuõppe tunni loomiseks) on teha algatus turvalises keskkonnas hariduskogukonna toetusel, näiteks juhendajate, assistentide ja õpetajate toetusel. Näiteks sööklas pakutavate toitude kohta arutelu korraldamine, pöörates tähelepanu erinevate usundite tavadele, on üks viis, kuidas edendada arutelusid konkreetsetel teemadel, mis mõjutavad lapsi iga päev, ning anda neile edasi koolis töötavate inimeste, näiteks sööklatoetajate ja kokade teadmised. Erineva taustaga inimesi, kes ei ole rangelt haridussektoriga soetud (s.o politsei) võidakse samuti kaasata lastele oma töö selgitamise protsessi. Nende aruteludega hõlmatud teemade puhul tuleks pöörduda otse laste poole ja küsida, mida nad tahavad paremini mõista. Lapsed võivad arutada mis tahes teemat, kui see on kohandatud nende vanusele ja on sobilik. Sõpruskoolid võiksid olla tõhus võimalus jagada selliseid kogemusi ja arutelukultuuri kogu Euroopa Liidus. Näiteks võiksid koolide esindajad, kes on arutelus osalenud, õpilasvahetuse raames reisida ning jagada oma kogemusi ja seisukohti Euroopa riikide teiste koolide esindajatega. Nende arutelude tulemusi võidakse kasutada laste kodanikuplatvormil.

Põhjendus

Noored on avatuma mõtteviisiga ja suudavad aktsepteerida erinevaid seisukohti, mis on vihkamise tõkestamise ülioluline aspekt. Seega tuleb lapsed kodanikuühiskonna kultuuri ja kodanikuosalusega kurssi viia koolis (vanuses 6–16 aastat). Need koolis korraldatud paneelarutelud peaksid olema laste jaoks koolitusvahend. Osalemiskultuur ja nende arutelude ajal arendatud oskused võivad olla neile kasulikud kogu nende elu jooksul. Sõpruskoolide programmid võivad olla tulemuslikud, kuna need ei muuda täielikult liikmesriikide haridusprogramme, vaid nende abil viiakse ellu ühine algatus, mille eesmärk on suurendada kriitilist mõtlemist ja vastastikust mõistmist Euroopa laste hulgas.

Soovitus 16.

Suurendada laste ja noorte sotsiaalseid ning emotsionaalseid oskusi, et tõkestada vihkamist

Teeme ettepaneku võtta kasutusele lühiajalised ja keskpikad meetmed, et suurendada laste emotsionaalseid ja sotsiaalseid oskusi. Selleks soovime parandada koolide õpikeskkonda ja pakkuda sellist tegevust nagu teatriring, kunst, vägivaldatu suhtlus ja kodanikuharidus koolides ning nende läheduses, et õpetada kriitilist mõtlemist, empaatiat ja emotsionaalseid oskusi. Lühiajalises perspektiivis nõuame rohkem ja paremaid uuringuid vihkamise ennetamiseks pakutava tegevuse mõju kohta. Lühikeses ja keskpikas perspektiivis soovime muuta selliste programmide prioriteete nagu programm „Erasmus+“, kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programm või ELi struktuurifondidest rahastatud programmid, et toetada tegevust, mis tõkestab vihkamist koolides ja nende ümbruses. Euroopa Komisjon peaks neid prioriteete ennetavalt esile tooma ja neist ulatuslikult teada andma (näiteks tehes soovitusi liikmesriikidele ja korraldades projektikonkursse) ning tegema koostööd UNESCO ja Euroopa Nõukoguga, et saavutada asjaomaste programmide ühtsus. Koolid, õpetajad ja kohalikud osalejad võiksid seejärel kasutada neid vahendeid vastava tegevuse elluviimiseks. Sotsiaalse kaasamise suurendamiseks peaks sellises tegevuses osalemine olema kõigile tasuta. Pärast ligikaudu viie aasta möödumist soovime selle nõuetekohast hindamist, et muuta prioriteete ja teha otsus, kas meetmed avaldasid mõju. See võiks suurendada ELi võimekust koolides vihkamise tõkestamisel.

Põhjendus

Praegune haridussüsteem ei tähtsusta piisavalt emotsionaalsete ja sotsiaalsete oskustega seotud küsimusi. Koolid on samuti koht, kus kogetakse vihkamist. Lapsed ei ole hästi ette valmistatud, et saada täiskasvanuteks, kes mõistavad oma

emotsioone. Koolid on koht, kuhu lähevad kõik lapsed ja kus nad saavad õppida koos elama. Hea õpiõhkkonna loomine on parim viis vihkamise tõkestamiseks. Enda ja teiste tundma õppimine võimaldab paremat kriitilist ja enesekriitilist mõtlemist ning suuremat sallivust. Selline tegevus nagu teater, tants ning vägivaldatu suhtlus on head meetodid nende oskuste omandamiseks.

Soovitus 17.

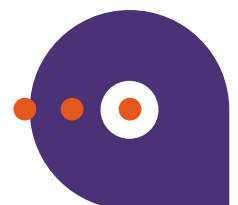
Vägivaldatu suhtluse alane haridus iga riigi igale põlvkonnale

Soovitame järgmist: lühikeses perspektiivis koostada vägivaldatu suhtluse suunised (inspireeritud sellistest dokumentidest nagu käsiraamat „From Hate Speech to Non-Violent Communication“ (Vaenukõnest vägivaldatu suhtluseeni)), mis on kohandatud kasutamiseks õppematerjalidena noorte ja täiskasvanute jaoks:

- keskpikas perspektiivis peaksid liikmesriigid koostama vägivaldatu suhtluse kursused, mis tuleb läbida töötushüvitist saavatel täiskasvanutel;
- keskpikas perspektiivis peaksid liikmesriigid koostama õppematerjalid töötajatele;
- lühikeses perspektiivis peaks EL koostama meediasisu videod kolme kontseptsiooni – SALLIVUS, HEATAHTLIKKUS, ANDESTUS – kohta;
- keskpikas perspektiivis peaksid koolid pakkuma vägivaldatu suhtluse õppevõimalusi vanematele (nt koolides kohapeal);
- keskpikas ja pikas perspektiivis peaks EL kohandama kaudselt sellega seotud tekste (nt koolitused ja eksamid): vägivaldatu suhtlus peaks olema meie keelde vaikumisi kaasatud;
- pikas perspektiivis peaksid liikmesriigid muutma vägivaldatu suhtluse metoodika osaks vangide uuesti ühiskonda toomise protsessist.

Põhjendus

Suhtlus on üks kõige olulisemaid viise, kuidas ennast elus mõistetavaks teha, aga seda ei õpetata kellelegi. Kui me seda oskust õpetame, siis on inimeste vahel märksa vähem konflikte ja vaidlusi. Oluline on teadlikkus enda tunnetest, eneseanalüüs ja kaastunne teiste vastu. Kui see rakendatakse, siis oleks Euroopas palju vähem vihkamist. Praegu on vihkamine kõrgpunktis ja peaksime edaspidi nägema selle vähenemist. Parema suhtluse viib parema koostööni, mis omakorda viib ühtsema Euroopani.

Kodanike osalus ja sotsiaalne kaasatus – soovitud 18–21

Soovitus 18.

Euroopa kodanike paneelarutelude loomine noortele (vanuses 16–25 aastat) vihkamise vastu võitlemiseks

Noorte Euroopa kodanike paneelarutelu puhul tuleks kohaldada juhuvalikut, sarnaselt praegustele Euroopa kodanike paneelaruteludele, kuna selle tulemuseks on erinevate rühmade esindatus. Paneelarutelud peaksid hõlmama teemasid, mis on seotud noorte probleemide ja võimalustega (nt kiusamine, sallivus, lugupidamine, stereotüübid ja sotsiaalne kaasamine). Need paneelarutelud peaksid kasutama noori ekspertidena, et suurendada ülioluliste küsimuste mõistmist ja anda neile hääli ELi tasandil. Näiteks võiksid diskrimineerimisvastastes või sisserändajate lõimimise ühendustes osalevad noored tegutseda noorte paneelarutelu ekspertide ja allikatena. Neid paneelarutelusid tuleks tutvustada kodanikuosaluse platvormil (mis tuleb uuesti läbi mõelda, muuta interaktiivsemaks, põnevamaks ja mida tuleb paremini reklaamida).

Põhjendus

Sageli ei ole noored poliitikast huvitatud ja hääletavad üha vähem. See tähendab, et nende poliitilised esindajad (riiklikul või Euroopa tasandil) on vanemate inimeste valitud. Poliitilises arutelus orienteerumiseks, Euroopa Liidu tegevusega kursis olemiseks ja sellest huvitumiseks võib osalemine sellises Euroopa kodanike paneelarutelus nagu meie oma olla huvitav vahend, et edendada püsivamat kaasamist. Euroopa tasand on ülioluline, kuna mitmes liikmesriigis on nägemus Euroopa Liidust taandunud arusaamisele, et „Brüssel otsustab“. Brüsselit tajutakse „suure ülemusena, kes kehtestab palju nõudeid“. Kodanike paneelaruteluga eksperimenteerimine võiks võimaldada noortel tunda ennast Euroopale ja teistele noortele eurooplastele lähemal. Kuna noored on ühed peamised vihkamise ohvrid, on väga oluline neile keskenduda.

Soovitus 19.

Täiskasvanutele vabatahtlike kodanikuteenuste väljatöötamine kohalikes kogukondades

Tuleb tagada aeg kõnealusel vabatahtlikus tegevuses osalemiseks, näiteks palgalise puhkusena töölt, mis on mõeldud konkreetselt kodanikuosaluse jaoks. Peame samal ajal võtma arvesse füüsilisest isikust ettevõtjana töötavaid inimesi. Majanduslik kasu (näiteks maksusoodustus) võiks olla suur motivaator, et suurendada kodanikuosalust eri kategooriates. Viimaks tuleks edendada kohalike algatuste olulisust

ELi tasandil: EL võiks stimuleerida ja toetada selliseid kohalikke algatusi Euroopas, jagades kogemusi ja andes rahalist toetust. Selle vabatahtliku teenistuse kestus oleks lühem kui näiteks Erasmus töötajate või füüsilisest isikust ettevõtjate jaoks (näiteks üks nädal).

Põhjendus

Vihkamise tõkestamiseks on kohalik tasand väga oluline ja kohalikud kogukonnad annavad sotsiaalse siduse jaoks väärtuslikku toetust. Vabatahtlik tegevus näiteks lõimimist edendavates ühendustes peaks olema võimalik igas vanuses inimeste jaoks. Euroopa Liit võiks toetada neid vihkamise tõkestamise algatusi kohalikul tasandil ja võimaldada erinevate kohalike osalejate vahelist kogemuste jagamist.

Soovitus 20.

Abi elu mõtte taasleidmisel

Soovitame, et EL julgustaks looma kogukonnuume marginaliseeritud inimeste toetamiseks. Seda abi võib suunata erinevalt olenevalt konkreetse inimese vajadustest. Soovitame anda inimestele võimalus leida tööd, et tagada neile iseseisvus ja stabiilsus, andes samal ajal konkreetset toetust neile rühmadele, kellel on keerulisem tööturule siseneda, näiteks puudega inimesed, pagulased, kodutud, kuritarvitatud inimesed jne. Neil juhtudel antav konkreetne abi võiks hõlmata töökohataotluste koostamist ja vestlusteks ettevalmistamist, võimalust enda hügieeni eest hoolitseda ja saada töö jaoks sobilikud riided.

Seda liiki kogukonna juhitud algatuste jaoks võiks olla saadaval avaliku sektori rahastamine; see võimendaks samal ajal solidaarsusvõrgustike võimalusi ja vabatahtliku tegevuse algatusi, mis on juba kogukonnas olemas, et rahaline investeering oleks riigieelarvete jaoks jätkusuutlik. Tuleks võtta kohustus tagada keskuste pikaajalised rahastamistingimused.

Sellised solidaarsus- ja toetusalgatused peaksid hõlmama kahte vajadust: ühelt poolt eriotstarbelise abi andmine konkreetsetele rühmadele, kellel võivad olla erivajadused, ja teiselt poolt avatuks jäämine mitmekesistele marginaliseeritud rühmadele, tekitamata paremusjärjestust või eelistusi, mis võivad veelgi suurendada vihkamist ja diskrimineerimist.

Neis keskustes on võimalik leida konkreetset ja viivitamatut abi vastavalt isiklikule olukorrale, seal pakuvad toetust nõuetekohase väljaõppega vabatahtlikud ja/või spetsialistid, kes oskavad suunata inimesi kohtadesse, kus nad saavad eriotstarbelist abi. Abi ei pruugita anda ainult marginaliseeritud rühmadest inimestele, vaid kõigile, kellel võib isiklike asjaolude või eluolukorra tõttu toetust vaja olla.

Samuti võidakse neis kogukonnakeskustes korraldada õpikodasid, mitmesugust tegevust, kultuurivahetusi, üritusi ja pidustusi, mis aitavad luua kogukonnatunnet ja ületada diskrimineerimisest põhjustatud tõkkeid. Need alad peaksid olema inimsõbralikud, s.o inimesed peaksid seal ennast tundma teretulnuna ja mugavalt.

Keskus, kes annab abi, ja abi saaja, kes peab saavutama konkreetse aja jooksul kokkulepitud tulemused, peaksid võtma teineteise ees kohustuse. Erijuhtumid võivad nõuda lahendamiseks rohkem aega, mida hindavad juhtumipõhiselt eksperdid.

Põhjendus

See on oluline, kuna inimesed saaksid nendesse kogukonnakeskustesse minemisest palju abi. Need oleksid uudsed, annaksid lootust ja innustaksid. See parandaks vaimset tervist, aitaks inimesi, kellel on kodus probleeme, pakuks peavarju kõigile inimestele, kes on haavatavas olukorras ja keda see lahendus saab aidata, ning võimaldaks neil kasutada oma põhiõigust elada väärikat elu ja aitaks inimestel leida oma elule tähendus. See on oluline, kuna inimesed saavad mõjutada üksteist, luua suhteid ja mõista üksteise probleeme. Inimesed ei tunneks ennast häbimärgistatu või sildistatuna. Peame saama uuesti inimesteks (mitte lihtsalt kiirendama tehnoloogia arengut inimlikkuse arvelt). Inimesed vajavad võimalusi ja see soovitus võib luua töövõimalusi.

Soovitus võiks edendada kaasavamat, õiglast, võrdset, tähenduslikku ja empaatilist ühiskonda, milles kõik saavad võrdselt osaleda ning milles me ei normaliseeri selliseid probleeme nagu vaesus ja kodutus, kuna need tekitavad vihkamist.

See soovitus võiks aidata ühiskonda rohujuure tasandil. Mõju seisukohast peame pakkuma vastuseid. Esialgu, enne mõju kasvu, on seda näha väikeses ulatuses.

Tekivad riskid, kui sotsiaaltöötajatel ei ole töö tegemiseks vajalikku ettevalmistust ja idee ei ole hästi välja töötatud. Muud riskid võivad olla rahalised, keelelised või integratsiooniga seotud.

Soovitus 21.

Hoolida inimesest: sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamine, et tõkestada vihkamist ELis

Sotsiaalne ebavõrdsus, nagu on kirjeldatud probleemi määratluses, on üks peamistest vihkamise ajenditest/ põhjustest meie ühiskonnas. Hoolimata probleemi olulisusest ei ole ELi institutsioonid ja liikmesriigid seda piisavalt käsitlenud, mis näitab vajadust terviklike ELi rahastatud teadusuuringute järele, et teha kindlaks seosed sotsiaalse ebavõrdsuse ja vihkamise vahel ning nendega tegeleda.

Nende seoste mõistmine on hädavajalik, et töötada välja tulemuslikud poliitikameetmed ja sekkumised. Ilma kindlate empiiriliste tõenditeta, mis põhinevad kvalitatiivsetel ja kvantitatiivsetel andmetel, võivad sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamise jõupingutused olla suunatud valesse kohta või tulemuseta. Sotsiaalorganisatsioonide kaasamine andmete kogumisse tagab, et andmed kajastavad ebavõrdsusest enim mõjutatud inimeste tegelikkust, tagades täpsema ja asjakohasema aluse alt-üles teadusuuringute tegemiseks. Kui neid tulemusi pidevalt avaldada, siis saab neist lähtuda käimasoleva tegevuse käigus ja seda nende põhjal kohandada. Uuringute tulemused võidakse kaasata teavitamiskampaaniasse.

Põhjendus

Põhjalike teadusuuringute alusel suuniste ja kampaaniate koostamine võimaldab sihispäraseid meetmeid, mille puhul võetakse arvesse konkreetseid viise, kuidas sotsiaalne ebavõrdsus vihkamist suurendab. See strateegiline lähenemisviis võib märkimisväärselt vähendada sotsiaalseid pingeid ja suurendada sotsiaalset ühtekuuluvust ning võimaldada süsteemseid muutusi.

Andmete kogumine positiivsete meetmete mõju kohta ja tulemuste pidev avaldamine edendab läbipaistvust ja vastutust. Sellest protsessist ei saa teavet ainult poliitikakujundajad ja sidusrühmad, vaid see suurendab ka avalikkuse usaldust ja julgustab tegema koostööd sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamiseks.

Kontrollitud ja usaldusväärsete andmete ning ühtlustatud metoodika standardite kehtestamine, mis hõlmab nii isiklike seisukohti kui ka kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid andmeid, tagab teadusuuringute usaldusväärsuse ja terviklikkuse.

Tegelemine sotsiaalse ebavõrdsusega terviklike teadusuuringute ja andmete kogumise teel on ülioluline, et leevendada vihkamist ning edendada sidusamat ühiskonda ELis. Selle lähenemisviisiga tagatakse vajalik teave ja nõutavad vahendid, et töötada välja tulemuslik poliitika ja sekkumised, mis panustab kokkuvõttes võrdsemasse ja ühtsemasse sotsiaalsesse keskkonda.

4.2.1 Soovituste hindamine

Paneelarutelu viimasel päeval paluti osalevatel kodanikel anda oma hinnang 21 soovitusel. Siinkohal on esitatud selle hindamise tulemused, kusjuures soovitused on liigitatud vastavalt toetuse tasemele.

JÄRJENUMBER	Soovituse nr	Soovituse pealkiri	Toetuse tase (keskmine vahemikus 1–6)	Heakskiitmise määr (häälte osakaal)
1	4	Sallivuskoolitus	5,23	97,7%
2	15	Kodanike paneelaruteludest inspireeritud arutelukultuuri levitamine koolides	5,20	89,9%
3	1	Üks Euroopa, üks määratlus: vaenukõne kriminaliseerimine	5,09	91,2%
4	2	Euroopa protokoll tõhusaks reageerimiseks vaenuritegudest teatamisele	5,04	90,6%
5	18	Euroopa kodanike paneelarutelude loomine noortele (vanuses 16–25 aastat) vihkamise vastu võitlemiseks	5,01	89,2%
6	16	Suurendada laste ja noorte sotsiaalseid ning emotsionaalseid oskusi, et tõkestada vihkamist	5,00	90,2%
7	3	Vihkamise tõkestamise riiklik amet liikmesriikides	5,00	87,1%
8	5	Korraldada teavituskampaania, et suurendada teadlikkust vihkamisest ning olemasolevatest meetmetest ja õiguskaitsevahenditest selle vastu võitlemiseks	4,88	89,5%
9	17	Vägivallatu suhtluse alane haridus iga riigi igale põlvkonnale	4,85	88,0%
10	9	Usaldusväärsus, faktid ja läbipaistvus: teabe rahastamise kontrollimine ja selgitamine	4,83	80,0%
11	19	Täiskasvanutele vabatahtlike kodanikuteenuste väljatöötamine kohalikes kogukondades	4,77	85,5%
12	11	Mulli lõhkumine: mitmesuguste seisukohtade edendamine sotsiaalmeedias	4,74	82,4%
13	20	Abi elu mõtte taasleidmisel	4,72	85,6%
14	6	Reklaamid aitavad viha vastu	4,68	81,8%
15	14	Tehisintellektipoolne modereerimine: sotsiaalmeedia kaitsmine vaenukõne eest	4,66	79,6%
16	21	Hoolida inimesest: sotsiaalse ebavõrdsuse vähendamine, et tõkestada vihkamist ELis	4,59	81,0%
17	8	Luu sõltumatu usalduskomitee	4,57	80,4%
18	13	ELi turvalise internetikasutuse kaart	4,50	76,2%
19	12	Internetipõhise anonüümsusega tegelemine vihkamise tõkestamiseks	4,48	74,5%
20	7	Luu ELi-ülene platvorm, millesse on koondatud vihkamist käsitlev teave, ressursid, meetmed ja toetussüsteemid	4,45	78,2%
21	10	Euroopa kohtub sinuga: osalusmeedia kodanike jaoks	4,18	68,3%

4.2.2 Aruteluvoorude ülevaade

Ajakava ja iga aruteluvooru kokkuvõte on leitav [siin](#).

4.2.3 Töövõtjate konsortsium

Töövõtjad tegid nende uue põlvkonna Euroopa kodanike paneelarutelude kavandamisel ja elluviimisel koostööd.

- Harris Interactive ja Sortition Foundation: kodanike kaasamine.
- VO Europe: teabevahetus, kolme aruteluvooru abistamine ja kõik organisatsioonilised aspektid.
- Teabevahetuse eest vastutav rühm – Been There Done That, WaterBear ja Scope: teabevahetusstrateegia, sh sotsiaalmeedias erisuguse sisu loomine, tõlkimine ja jagamine ning dokumentaalfilmi tegemine.

4.2.4 Arutelu kavandamise ja hõlbustamisega tegelenud rühm (Ifok ja Missions Publiques)

Arutelu kavandamise ja hõlbustamisega tegelenud rühma liikmed koondasid oma teadmised, et aidata koos teabevahetuse peadirektoraadiga töötada välja üldise osalusprotsessi kontseptsioon ja meetodika iga aruteluvooru jaoks. Samuti tegelesid nad modereerimise ja rühmatöö hõlbustamisega ja tegid järelevalvet tulemustest aru andmise üle.

VÕTKE ELiga ÜHENDUST

Isiklikult

Kõikjal Euroopa Liidus on sadu Europe Directi keskusi. Teile lähima keskuse aadressi leiate veebist (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_et).

Telefoni teel või kirjutades

Europe Direct on teenistus, mis vastab Teie küsimustele Euroopa Liidu kohta. Teenistusega saate ühendust võtta:

- helistades tasuta numbril 00 800 6 7 8 9 10 11 (mõni operaator võib nende kõnede eest tasu võtta),
- helistades järgmisel tavanumbril: +32 22999696 või
- järgmise vormi kaudu: european-union.europa.eu/contact-eu/write-us_et.

ELi KÄSITLEVA TEABE LEIDMINE

Veebis

Euroopa Liitu käsitlev teave on kõigis ELi ametlikes keeltes kättesaadav Euroopa veebisaidil (european-union.europa.eu).

ELi väljaanded

Tasuta ja tasulisi ELi väljaandeid saab vaadata või tellida aadressil op.europa.eu/et/publications. Suuremas koguses tasuta väljaannete saamiseks võtke ühendust teenistusega Europe Direct või oma kohaliku dokumendikeskusega (european-union.europa.eu/contact-eu/meet-us_et).

ELi õigus ja seonduvad dokumendid

ELi käsitleva õigusteabe, sealhulgas alates 1951. aastast kõigi ELi õigusaktide konsulteerimiseks kõigis ametlikes keeleversioonides vt EUR-Lex'i (eur-lex.europa.eu).

ELi avatud andmed

Portaal data.europa.eu võimaldab juurdepääsu ELi institutsioonide, organite ja asutuste avatud andmete kogumitele. Neid võib tasuta alla laadida ning kasutada äri- ja mitteäri-eesmärgil. Portaal pakub juurdepääsu ka suurele hulgale Euroopa riikide andmekogumitele.

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus